УТВЪРЖДАВАМ: /П/

ГАЛИН ГРИГОРОВ

Областен управител на област Русе

2020 – 2030

СТРАТЕГИЯ ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА В ОБЛАСТ РУСЕ 2020 – 2030

Стратегията за устойчиво развитие на туризма в област Русе 2020-2030 е утвърдена от Областния управител на област Русе след съгласуване и по предложение на членовете на Постоянната комисия в областта на културата и туризма, съгласно Решение №№1 и 2, взети с Протокол №1/10.03.2020 г.

Изготвил: Междуведомствена работна група, сформирана със Заповеди №№6-95-00-282/08.04.2019 г. и 6-95-00-678/07.10.2019 г. на Областния управител на област Русе

Областна администрация – Русе

2020 – 2030

УВАЖАЕМИ ЖИТЕЛИ НА ОБЛАСТ РУСЕ,

Като повечето страни от обществения живот, развитието на туризма оказва както положително, така и негативно въздействие върху икономическата, социалната и екологичната среда. Имайки предвид това, в дългосрочна перспектива си поставяме за приоритет постигането на устойчивост чрез минимизиране на отрицателните и максимизиране на положителните ефекти. При разработването на настоящия стратегически документ всички ангажирани пряко или косвено със създаването, управението и предоставянето на туристически продукти и услуги страни си поставихме за цел утвърждаване на област Русе като предпочитана дестинация в Долен Дунав. Очертаната стратегическа визия, макар и амбициозна, ще служи като стимул за полагане на необходимите усилия за нейното постигане в следващите 10 години. Търсените крайни положителни социално-икономически последствия от развитието на туризма в област Русе са повишаване на броя на потребителите на стоки и услуги, откриване на работни места, повишаване на благосъстоянието на населението, развитие на инфраструктурата, подсилване на икономиката, възстановяване, опазване, съхраняване и промоция на културните, исторически и природни дадености на региона.

Бих искал да изразя благодарност към членовете на Работната група, нарочно сформирана за целите на разработване на настоящия документ, за положения от тях труд и засвидетелствана ангажираност в общата мисия за утвърждаване на устойчиви схеми за развитие и управление на туристическите дейности в област Русе по конкурентен и иновативен начин.

Изразявам увереност, че икономическият просперитет на област Русе е в разгръщането на туристическия потенциал на областта. В този дух, пожелавам успех в постигането на заложените стратегически инвестиционни намерения!

С уважение,

ГАЛИН ГРИГОРОВ /П/

Областен управител на област Русе

СЪДЪРЖАНИЕ:

Обръщение на Областния управител на Област Русе..... стр. 1

Въведение ……..... стр. 3

Среда за развитие на туризма в Област Русе

Външна среда …….. стр. 7

Вътрешна среда…….....стр. 14

Ситуационен анализ на туристическия пазар в Област Русе

и оценка на потребностите ……..... стр. 34

Анализ на силните и слабите страни, на възможностите и

заплахите пред Област Русе като туристическа дестинация … стр. 54

Стратегическа рамка

Визия ……..... стр. 59

Мисия ……стр. 59

Основна цел …… стр. 59

Приоритети, стратегически цели, мерки и дейности ...стр. 63

Изпълнение, мониторинг и оценка ……..……... стр. 78

Комуникационен план за изпълнение ……..... стр. 80

План за действие ***(Приложение №1*** *представлява неразделна част от стратегическия документ)*

ВЪВЕДЕНИЕ

Стратегията за устойчиво развитие на туризма в област Русе е изготвена на основание чл. 10, т. 1 от Закона за туризма и има за цел да постави на основата на стратегическото планиране за периода 2020–2030 г. устойчивото развитие на туристическия потенциал на дестинацията, базирано на емпиричния подход, обединяващ икономическите, социалните и екологичните условия и влияния, с изграждане на дългосрочна перспектива за изпълнението й.

Документът предоставя информация, изведена на база проведени задълбочени интерпретации на сравнителните предимства, ресурси, нереализирани потенциали и съществуващи проблеми. На основата на изводите от ситуационния анализ е формулирана стратегическата рамка на документа с дефинирани визия и мисия за развитие, цели, приоритети и свързаните с тях мерки за утвърждаване на Област Русе като туристическа дестинация в Долен Дунав.

Стратегическият документ е разработен, ползвайки се от експертизата и в тясно сътрудничество с широк кръг заинтересовани страни, в т.ч. регионални звена на държавните институции, 8-те общини в областта, неправителствени организации и частния сектор. За целта със Заповед №6-95-00-282/08.04.2019 г. и Заповед №6-95-00-678/07.10.2019 г. на Областния управител е сформирана междуведомствена работна група, която в продължение на година положи усилен и задълбочен безвъзмезден труд по планирането на стратегическия документ, съгласно одобрена от Областния управител Матрица за работа при акумулирането на изходни данни, необходими за разработването на стратегията.

С утвърждаването на Стратегията за устойчиво развитие на туризма в област Русе Областна администрация – Русе приема европейските и национални ангажименти по отношение на устойчивото развитие и представя план за действие с перспектива за създаване и управление на атрактивна и висококонкурентна туристическа дестинация.

Посредством заложените дейности, мерки и инициативи документът се стреми към постигане на баланс между икономическите, екологичните и социо-културните аспекти на туристическото развитие чрез оптимално използване на природните дадености, респект към културното наследство, ценностите и местната идентичност, толеранс към мултикултурните различния, осигуряване на дългосрочни икономически операции с ползи за всички заинтересовани страни и принос към преодоляване на бедността и безработицата.

Стратегията има характер на отворен документ, който подлежи на актуализиране в зависимост от потребностите за развитие в сферата на туризма и от свързаните с нея изменения в нормативната уредба.

При изготвянето на стратегията са приложени следните основни източници на информация, които определят европейската, националната, регионалната и местната политика в областта на развитието на туризма, част от които са:

- Закон за туризма;
- Актуализирана Национална стратегия за устойчиво развитие на туризма в Република България 2014-2030 г. и План за действие към нея за периода 2017- 2020 г. с Решение № 65 от 2 февруари 2018 г. на Министерския съвет;
- Концепция за туристическо райониране на България на основание чл. 16, ал. 1 от Закона за туризма (ЗТ), утвърдена със Заповед №Т-РД-16-103/11.03.2015г. от министъра на туризма;
- Национална стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2020;
- Националната стратегия за младежта (2012-2020);
- Национална стратегия за учене през целия живот (2014 – 2020);
- Актуализирана Национална стратегия за демографско развитие на населението в Република България (2012 – 2030 г.), РМС;
- Актуализация за 2018 г. на Националната програма за реформи на Република България в изпълнение на Стратегия „Европа 2020”;
- Национална програма за развитие: България 2020;
- Стратегия на ЕС за Дунавски регион;
- Програма за устойчиво развитие за периода до 2030 на ООН;
- Новата политика на ЕС :Регионално развитие и сближаване след 2020;
- Областна стратегия за развитие на област Русе 2014 – 2020 г.;
- Иновационна стратегия за интелигентна специализация (ИСИС) на Северен-централен район за 2015-2020 г. и план за действие към нея;
- Визиите за развитие на туризма в общините в област Русе – Борово, Бяла, Ветово, Две могили, Иваново, Русе, Сливо поле и Ценово

СРЕДА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА В ОБЛАСТ РУСЕ

Външна среда

Устойчивото развитие на туризма в област Русе се обуславя от способността на организациите, формиращи тази специфична индустрия, да се адаптират към външната среда – било то чрез полагане на усилия за промяната ѝ или приспособяване към външните условия. Елементите, изграждащи външната среда, взаимно си влияят, а от друга страна комплексното им влияние определя основните характеристики на външната среда – стабилност и сложност. Влиянието на външната среда върху организациите, ангажирани с туристическата индустрия в област Русе, е с политически, нормативно-правен, икономически, екологичен, социокултурен и технологичен характер.

Трансгранични и транснационални отношения

Стратегическото географско разположение (на брега на р. Дунав) и близостта със съседна Румъния (Гюргево - 14 км и Букурещ – 90 км) са значим фактор за просперитета на региона, поради което през годините се полагат целенасочени усилия за развитието, задълбочаването и разширяването на трансграничните взаимоотношения. Основополагаща е подкрепата, която оказва учредената на 9 май 2002 г. Асоциация „Еврорегион Данубиус“, чиято мисия е да насърчава, консултира и координира трансграничното сътрудничество между Република България и Република Румъния в областта на икономическото развитие, транспорта и сигурността, околната среда, образованието, културата и туризма, пазара на труда, здравеопазването и земеделието. Изградените през годините на съвместна работа отношения са на взаимно доверие, доказан професионализъм и отговорност към проблемите на общия трансграничен регион. По отношение на туризма се наблюдава многократно завишен прираст на туристопотока от страна на съседно Гюргево, чиито жители избират Русе и областта за своите уикенд семейни разходки и развлечения. Подобно на тях, населението на Русенска област също разнообразява пътуванията си чрез посещение и опознаване на румънските забележителности. Отчитайки тази тенденция, съвместните политически намерения са за надграждане на вече създадените партньорства и инициативи и оползвотворяване на трансграничния туристически потенциал.

На следващо място, се предвижда разширяване на сътрудничеството на транснационално ниво между Областна администрация Русе и Одеска областна държавна администрация, за което е постъпила официална подкрепа от Министерството на външните работи на Р България. В тази посока се обсъжда

разработването от страната на Одеска администрация на План с мерки за 2020 – 2021 г., които да спомогнат за успешното развитие на взаимноизгодните връзки между двата региона в областта на икономиката, туризма и други сфери на обществения живот.

Политически и нормативно-правни фактори

България, като член на Европейския съюз, поддържа относителна политическа стабилност през последните години. Такива са очакванията и за в бъдеще, имайки предвид последователната проевропейска линия, поддържана от страната и потвърдена чрез резултатите от последните избори за европейски парламент през май 2019 г. Показателен в тази посока е и фактът, че според Световния индекс на мира, който се определя за 163 държави, България се придвижва убедително напред от 46-то място през 2008 г. до 26 място през 2018 г. (Global peace index, 2018, http://static.visionofhumanity.org/sites/default/files/). В същия документ се изследва и влиянието на тероризма за наблюдаваните държави. За България то е 1,2 според 5-степенна скала и по този показател сме в по-благоприятно положение от съседните ни Гърция, Турция и някои други държави като Италия и Словения, които са традиционно туристически дестинации. Това е предпоставка за пренасочване на туристическия поток от тези страни към България, включително и към област Русе. Тя, независимо от нейното гранично за страната географско местоположение, поддържа традиционно ниски нива на престъпност, което е положително от гледна точка на туристическата дейност. Свободното движение на стоки, хора и капитали, което е основен принцип в Европейския съюз, стимулира предприемачеството и бизнеса, включително туристическия. През последните години се наблюдава процес по облекчаване на процедурите за издаване на визи за страните извън ЕС, вследствие на сключените регионални споразумения и подобрената информационна среда. Друг стимул за развитието на туризъм у нас е членството на България в световната туристическа организация (UNWTO). Това позволява участието ни в процесите, свързани с туризма в световен мащаб, по-добро позициониране на България като туристическа дестинация и подкрепа за националния туризъм.

Израз на добра политическа воля в подкрепа развитието на туристическата индустрия е приетият и действащ от 2013 година Закон за туризма, последните изменения по който са в сила от януари 2019 г. В него е постановено, че държавната политика в областта на туризма се определя от Министерския съвет, който по предложение на министъра на туризма одобрява Национална стратегия за устойчиво развитие на туризма. Министърът на туризма също разработва и стратегии за развитие

на отделни видове туризъм; разработва и изпълнява национална маркетингова стратегия; разработва и утвърждава концепция за туристическо райониране на страната; поддържа, актуализира и популяризира Национален туристически интернет портал; разработва и осъществява комуникационни кампании на вътрешния и чуждестранни пазари; осигурява дейността на Националния туристически информационен център; взаимодейства с компетентните държавни органи и с териториалните органи на изпълнителната власт при провеждането на националната политика в туризма и финансовото осигуряване на стратегиите, произтичащи от нея. Към министъра на туризма като консултативен орган за осъществяване на сътрудничество и координация в областта на туризма се създава Национален съвет по туризъм.

Планомерно се разработват също така и редица стратегически документи за регионално развитие с различен териториален обхват, в които се поставя акцент върху туризма. Стратегията на Европейския съюз за Дунавския регион (EUSDR) е макрорегионална стратегия, стартирана от Европейската комисия и одобрена от Европейския съвет през 2011 г. Тя цели укрепване на Дунавския регион чрез сътрудничество по отношение свързването на региона, опазването на околната среда, постигането на благосъстояние чрез сигурност, изграждане на капацитет за социално-икономическо развитие. В нея Приоритетна област 3 обхваща развитието на културата и туризма, възможностите за което се базират на историческото и културно наследство и изключителните природни дадености.

В регионалния план за развитие на Северен централен район от ниво 2 за периода 2014-2020 г. като неразработен потенциал е посочено граничното географско разположение на района, неговите природни дадености, културното наследство, човешкият фактор, икономиката и по-конкретно в областта на културата и туризма – огромното историческо наследство по продължение на коридор № 9 и практически във всички области на региона. В Областната стратегия за развитие на област Русе 2014 – 2020 г. икономиката на Община Русе е определена като относително добре балансирана, в смисъл, че няма доминиращи отрасли, но туризмът е посочен сред основните за региона. Неговият потенциал за развитие през цялата година е обоснован със слабо изразената сезонност, отличните климатични условия и уникалното природно и културно наследство, които до настоящия момент не са пълноценно оползотворени. Поради това към първата стратегическа цел е формулиран приоритет за опазване и

развитие потенциала на природните дадености и културното и историческо наследство за насърчаване и укрепване на туризма.

В Стратегията за развитие на туризма в община Русе до 2020 г. са формулирани стратегически насоки за развитие, касаещи общата инфраструктура на региона, настанителната база, инфраструктурата и услугите за културен туризъм и за еко туризъм, информационното обслужване на туристите, персоналът и качеството на обслужване, институционалното развитие и сътрудничество, маркетингът и рекламата в сферата на туризма, както и евентуалните източници на финансиране на заложените в стратегията мерки. Всичко това показва благоприятно влияние на политическите и нормативно-правните фактори върху развитието на туризма в област Русе.

Негативно влияние оказва възприятието за корупция в страната. Според 2015 © Transparency International Bulgaria - http://transparency.bg/bg/transp_indexes индексът за възприятие на корупцията на България през 2018 година е 42 пункта, като с това страната заема 77 място в световната класация и трайно остава на последно място спрямо страните от ЕС. Тази тенденция все повече задълбочава различията по отношение на корупцията спрямо държавите от Централна и Източна Европа, които бележат напредък. В същия документ се отчита връзка между корупцията и състоянието на демокрацията, като България се намира между двете категории: „несъвършени демокрации“ и “смесени режими с автократичен уклон“. Според проучване на „Алфа рисърч“ от февруари 2019 г. „Хората с по-високо образование, в активна възраст, от столицата и от големите градове отбелязват с 5-10% по-висока чувствителност по тези теми“, а това са потенциални клиенти на туристическата индустрия в Русенска област и подобно разбиране би могло да окаже неблагоприятно влияние за развитието на туризма.

Що се отнася до очаквани промени в данъчното законодателство, тенденцията е да се увеличава данъчната тежест, в зависимост от степента на замърсяване. Това от една страна би ограничило масовия поток туристи, но от друга би спомогнало за опазване на природното наследство в региона. В същото време, в екологичен аспект, Европейската комисия в своя Документ за размисъл към устойчива Европа до 2030 г. отчита, че постепенно ще се преустановява финансирането на проекти, ощетяващи околната среда, а ще се стимулира частно финансиране за обществена полза.

Актуален в настоящия момент от политически и нормативно-правен характер е въпросът за излизане на Великобритания от Европейския съюз. Все още има неяснота относно произлизащите от това промени при пътуванията, свързани с необходимите

документи, визовия режим, стандартите за туристически услуги и други организационни и технически промени. По данни на НСИ за 2018 година, туристите от Обединеното кралство са на 10-о място по брой посещения в страната от чужденци, но въпреки това, промените в режима на пътувания биха се отразили неблагоприятно на българския туризъм.

Икономически фактори

През последните десет години коефициентите на заетост на населението на възраст между 20 и 64 навършени години са малко по-ниски от средните за страните от Европейския съюз, но се наблюдава тенденция да се изравнят и през 2017 година разликата е само един пункт. Освен това общият доход на домакинствата през 2017 година е 13469 лева средно на домакинство за страната, като най-висок той е за Югозападен район за планиране – 15636 лв., следван от Северен централен район с 13833 лв., Южен централен район с 12808 лв., Югоизточен район с 12422 лв., Североизточен район с 12239 лв. и Северозападен район с доход на домакинствата средно 11269 лв. като средно за страната общият доход на едно лице е 5861 лв., а за 2018 г. нараства до 6363 лв. В същото време средно за страната общият разход на едно лице за 2017 г. е 5653 лв., а за 2018 г. е 6211 лв., от които разходите за свободно време, културен отдих и образование са 4.4% през 2017 г., докато през 2018 г. са 4.8%, а разходите за транспорт са 6.7% през 2017 г. и 7.3% през 2018 г. Тенденцията през последните пет години се запазва същата по отношение структурата на разходите, докато общият разход, както и общият доход плавно нарастват. Това води до очаквания в положителна посока относно разходите за туристически пътувания.

Достъпността до кредитиране също е основен икономически фактор, както от гледна точка на предприемачите, които инвестират в туризъм, така и от гледна точка на потребителите на туристически услуги. Трайна тенденция през последните пет години е да се увеличават кредитите за домакинства, а лихвените проценти остават сравнително ниски, което формира благоприятна икономическа среда, включително и за туристическата индустрия.

Равнището на Брутния вътрешен продукт (БВП) в България в сравнение със същото тримесечие на предходната година нараства равномерно през последните 4 години (от 2015 г. до април 2019 г.) и се запазва в границите между 3 и 4%. БВП през първото тримесечие на 2019 г. се увеличава спрямо предходното тримесечие с 1,2%, докато за същия период средно за страните от ЕС е 0,5%. През първото тримесечие на 2019 г. спрямо последното на 2018 г., най-висок икономически растеж отчитат

Хърватия – 1,8%, Полша и Унгария – по 1,5%, Румъния – 1,3%. Тези данни говорят за стабилно развитие на националната икономика през последните години, което е предпоставка за разрастване на туризма. Същевременно съседните източноевропейски страни, от които може да се очакват туристи у нас, също имат устойчив растеж и съответно доходи.

Икономически фактор с важно значение за изграждането на потенциал за туризъм са усвоените европейски средства на човек от населението на общините. В област Русе са усвоени 1171 лв. на човек, докато средно за страната тази сума е 1513 лв. на човек от населението, което показва, че съществуват неизползвани възможности.

Социо-културна среда

Демографският профил на населението, което се очаква да бъде потенциален потребител на туристически услуги в област Русе е разнообразен от гледна точка на диференцирането на национален и чуждестранен пазар. Населението на страната към 31.12.2018 г. наброява 7 000 039 души, а хората от 25 до 85 години, т.е. тези, които са на възраст да получават доход и да са потребители на туристически услуги, са 5 231 289. По-голямата част от населението - 5 159 129 - живее в градовете, където са съсредоточени хора с по-висока степен на образование и по-високи доходи. В същото време тяхното свободно време се увеличава, предвид градския стил на живот и навлизащите все повече технологични облекчения. Населението на Северен централен район е 784 168 души и на Североизточен район - 929 035. Това са територии, близки до Русенска област, и съответно техните жители са потенциален пазар за кратковременни пътувания и туризъм. Близостта на град Букурещ с население над 1,8 милиона разкрива друга пазарна ниша за туризма в област Русе.

Равнището на образование в България по региони според данни на Евростат (https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Archive:) е съизмеримо с това в държавите от Балканския полуостров. Два са българските региони, които се отличават с 30 - 40% висшисти като дял от населението на възраст 30-34 години. Това са Югозападен и Североизточен. За останалите региони този дял е 20 – 30%. Не особено благоприятен за туризма в област Русе е фактът, че този дял за региона на Букурещ, с изключение на самия град, е по-малък от 20%.

В България продължителността на живот е сред най-кратките в ЕС. По данни на Евростат, страната ни е на предпоследно място с очаквана продължителност на живота 74,7 години през 2015 г., а за Румъния тя е 75 години. Основна причина за това са

сърдечно-съдовите и онкологичните заболявания - над 80 % от смъртните случаи. Тези факти поставят ограничение в горната граница на възрастта на туристите.

Наблюдава се тенденция (http://www.nsi.bg/sites/default/files/files/pressreleases/EmplsSalary2019q1_8OZNSGO.pdf) в едни и същи икономически дейности да се реализират най-високи нива на средна брутна месечна работна заплата и това в низходящ ред са: създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения; финансови и застрахователни дейности; производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива; добивна промишленост; професионални дейности и научни изследвания; държавно управление; държавно обществено осигуряване; хуманно здравеопазване и социална работа; образование. Според последните данни на НСИ за първото тримесечие на 2019 г. наетите лица по трудово и служебно правоотношение се увеличават с 1.1% спрямо края на декември 2018 г. и достигат 2.32 милиона. През първото тримесечие на 2019 г. средната брутна месечна работна заплата нараства с 3.2% спрямо четвъртото тримесечие на 2018 г. и достига 1 208 лева. Тези темпове на нарастване не са големи, но са достатъчни, за да се очаква увеличаване търсенето на туристически услуги. В подкрепа на тази констатация е и фактът за нарастващите туристически пътувания на българи и чужденци от съседните държави по време на почивните и празнични дни. Същевременно Евростат отчита нарастване на пристиганията на чуждестранни туристи в български туристически обекти от 1 944 000 през 2009 г. на 3 656 000 през 2017 г.

Технологична среда

Ключовата характеристика на технологичната среда в настоящето и предстоящите 5 – 10 години е преминаването към цифровизация на всички бизнес и технологични процеси. Дигиталните технологии и възможностите, които те предоставят за изграждане на нови бизнес модели водят до по-голяма конкурентоспособност на предприятията. Този процес е планиран и управляван в ЕС и в България посредством множество стратегически и нормативни документи, сред които: Стратегия Европа 2020: Национална програма за реформи; Национална стратегия за развитие на широколентовия достъп в Република България 2012 - 2015 год.; Национален план за широколентова инфраструктура за достъп от следващо поколение; Закон за електронните съобщения; Закон за електронното управление; Закон за електронния документ и електронния подпис; Закон за търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел; Закон за електронната търговия;

Закон за защита на личните данни и други. В проучване за нивото на дигитализация в България, проведено от Сименс България и Германо-българска индустриално-търговска камара (https://bulgarien.ahk.de/fileadmin/AHK_Bulgarien/News/Digitalization_Survey_Bulgaria-BG.pdf), в което участват фирми от разнообразни икономически сектори, включително търговия на едро и дребно, туризъм, хотелиерство и ресторантьорство, транспорт и много други, се достига до изводи, че българските компании имат ясна визия за ползите, които могат да очакват от внедряване на дигиталните технологии. „Предоставянето на добавена стойност за клиента“ е посочено като най-значимата полза, следвана от „Повишена ефективност на ресурсите“ и „По-добро планиране и управление“. Очакванията са най-търсените специалисти да бъдат по дигитален маркетинг и Индустрия 4.0, следвани от специалисти по развитие на дигитални бизнес модели, което пряко кореспондира с туристическата индустрия и предоставя възможности за развиване на нови туристически продукти и технологични новости в обслужването на клиентите. Предпоставка за успешна дигитализация е високото ниво на осигуреност с високоскоростен интернет по цялата територия на страната, включително и в област Русе. В този аспект се отчита като основна пречка това, че индустрията не разполага с достатъчно квалифицирани служители.

Вътрешна среда

Туристико-географско положение

Област Русе е една от 28-те области на България. Заема площ от 2 803 km² и има население 247 875 души (по експресни данни от преброяване 2011)[1].

Русенска област е разположена в Североизточна България, на северната граница и същевременно на най-голяма водна транспортна магистрала в Европа – река Дунав. Областта е с административен център гр. Русе, който попада в класацията на 7-те големи градове в България. По територия област Русе е средна по размер в сравнителен план с останалите 27 области.

В административно отношение областта включва осем общини: Борово, Бяла, Ветово, Две могили, Иваново, Русе, Сливо поле, Ценово, като доминиращ е областният център – община Русе.

- **Община Русе** граничи на север с р. Дунав, която е държавна граница с Република Румъния. Разположена е на 496 км от устието на реката. Територията на административния център Русе има формата на елипса, ориентирана с дългата си ос по крайбрежието на р. Дунав в разстояние от 11 км. Отстоянието на град Русе от столицата София е 324 км, а от Букурещ 60 км. Река Дунав свърза Русе с десет държави: Германия, Австрия, Словакия, Унгария, Хърватска, Сърбия, Румъния, България, Молдова и Украйна. Административният център на Област Русе е разположен на високия терасиран дунавски бряг. Средната надморска височина е 45,5 м;

- **Община Борово** е разположена в североизточната част на Дунавската равнина и отстои на 42 км югозападно от областния център град Русе. На север общината граничи с река Дунав, на изток с община Иваново и община Две могили, на

[1] https://censusresults.nsi.bg/Census/Error.aspx?aspxerrorpath=/Census/Reports/2/2/R1.aspx

юг с община Бяла, а на запад с община Ценово. Общината се състои от седем населени места: гр. Борово – общински център и шест кметства - с. Обретеник, с. Екзарх Йосиф, с. Батин, с. Горно Абланово, с. Волово и с. Брестовица. Общината е разположена върху 245,3 кв. км[2]. Живописният бряг на река Дунав при с. Батин дава чудесни възможности за релакс и за спортен риболов. Остров Батин също е с възможности за развитие на лов и риболов;

- **Община Бяла** се намира в най-южната част на област Русе по долното течение на река Янтра. От географска гледна точка Бяла заема особено стратегическо място. Тя е важен комуникационен и транспортен център на границата на три области – Русе, Търговище и Велико Търново. Територията на общината е 352 кв. км, което представлява 13% от общата площ на област Русе. В Бяла живее около 5,7% от населението на област Русе. Районът е с разнообразен релеф и обхваща част от Източната дунавска равнина. Характеризира се с широки заоблени и ниски хълмове и платовидни участъци с черноземни и наносни почви. Бяла граничи с общините Ценово, Борово и Две могили от област Русе, Попово от област Търговище и общините Стражица и Полски Тръмбеш, област Велико Търново;
- **Община Ветово** е разположена в Североизточна България на 40 км от гр. Русе и 35 км от гр. Разград. Тя граничи с общините Русе, Цар Калоян, Иваново, Кубрат, Разград. Територията на Община Ветово обхваща част от Дунавската хълмиста равнина. Заема западната част от Лудогорието и западните склонове на разградските височини. Надморската височина в общината варира от 134 до 300 м. Общият наклон на територията е югоизток-северозапад. През територията на Община Ветово протичат реките Бели Лом и Топчийска. Общата площ на общината е 352 515 дка[3];
- **Община Две могили** е разположена в източната част на Дунавската хълмиста равнина върху площ от 345 кв.км. Заема 13,1 % от територията на Русенска област и 0,3% от тази на цялата страна. Територията й се състои от землищните граници на 12 населени места: селата Баниска, Батишница, Бъзовец, Каран Върбовка, Кацелово, Могилино, Острица, Помен, Пепелина, Широково и Чилнов. Неин административен център е град Две могили. Той се намира на 32 км на юг от град Русе. Разположен е от двете страни на жп линията Русе - Горна Оряховица. Община Две могили граничи с общините Иваново, Борово, Опака, Попово и Бяла.4. Географското

[2] http://www.borovo.org/bg/projects/OPOOS.html
[3] http://vetovo.com/?page_id=33
[4] http://www.dvemogili.bg/pdf/aktove/Planove/Plan_razvitie_%202014-2020-13.11.17.pdf

местоположение и природни дадености на общината са основно нейно предимство, създаващо предпоставки за развитие на земеделие, животновъдство, винарство, още повече, че липсват застрашаващи екологичното равновесие дейности, което е допълнителна предпоставка за благоприятно развитие на туризма;

- **Община Иваново** има благоприятно географско положение и е разположена върху преобладаващо низинен релеф. Близостта до река Дунав и Румъния е добра предпоставка за развитието на туризъм. Общината разполага с туристически ресурси за културен и екотуризъм, което е предпоставка за задържане на туристите в региона и има осигурена сухопътна връзка чрез преминаващия път Русе - София и железопътната линия Русе – Плевен - София, както и шосейния път Русе – Щръклево - Цар Калоян –Разград - Варна. Може да се каже, че районът е лесно достъпен, предвид наличието на транспортни връзки;
- **Община Сливо поле** се намира в Североизточна България, на 20 км източно от гр. Русе. Общата площ на общината е 276 кв.км. Общинският център гр.Сливо поле е разположен на 5 км от река Дунав от двете страни на главен път II-21 (Русе- Силистра). Границата на Община Сливо поле с река Дунав е 24 километра по протежение на реката – от 451 км до 475 км, като селата Ряхово, Бабово и Бръшлен са разположени по поречието на р.Дунав;
- **Община Ценово** заема площ от 249.7км², което представлява 8,91% от територията на област Русе и 1,67% от територията на Северен централен район за планиране. Общината граничи на север с река Дунав, на запад с община Свищов, на юг с общините Полски Тръмбеш (обл. Велико Търново) и Бяла, а на изток – с община Борово. Недостатък на географското разположение на община Ценово е липсата на железопътна линия. Най-близката гара е Бяла и се намира на около 7 км от с. Ценово. За предимства на географското разположение на общината може да се говори като продължение на предимствата на географското разположение на община Бяла, през чиято територия преминават основните шосейни пътища. Община Ценово разполага и с възможности за развитие на речен транспорт по р. Дунав с достъпа си до реката. Общината е разположена в район за трансгранично въздействие и установени връзки с румънски общини.

Наличието на сравнително добра степен на достъпност и свързаност на област Русе както в междурегионален, така и в трансграничен план, е важен елемент за развитието на туризма. Към момента няма пряк достъп и регионална връзка по въздух с

областта, като най-близките международни летища са разположени в Букурещ на 70 км и Варна на около 200 км.

В района на с. Щръклево се намира единственото летище, което има лиценз за летателна площадка за малки самолети. Основните възможности за развитие в средносрочен план са свързани с идеята летището да обслужва вътрешни полети до столицата и международни карго полети.

Местоположението на област Русе е благоприятно по отношение на потока от чуждестранни туристи, поради наличието на речно пристанище. Речният туристически трафик се осъществява чрез пътнически кораби, като опериращите по р. Дунав круизни компании са над 11, но само част от тях включват преминаване през територията на региона в своите програми.[5]

Сравнителните конкурентни предимства, произтичащи от благоприятното местоположение на Областта, се опосредстват и от близостта до основни туристически дестинации от двете страни на границата – Виена, Будапеща, Букурещ и други дестинации по горен и долен Дунав и във вътрешен план- подбалканските маршрути с посещение във Велико Търново и морската дестинация - Варна и въобще цялото Северно Черноморие. Това дава възможност за привличане на допълнителни туристически потоци, но и създава силна конкуренция. В този смисъл, следва да се обмисли възможността за интегрирано маркетиране на трансгранични и междурегионални туристически продукти, които да са базирани на кооперирание и споделени ползи.

Природни ресурси

Природните ресурси в Област Русе се отличават с относително разнообразие, като в комбинация с територията, на която се намират и нейните културно-исторически обекти, това генерира уникалност и сравнителни предимства за развитието на еко, селски, културен и поклоннически туризъм. Природните ресурси на община Русе заедно с тези на общините Иваново и Борово формират туристически маршрут, наложил се с годините.

- *Водосборен басейн на река Русенски Лом*

Река Русенски Лом се образува от сливането на Бели с Черни Лом. Река Бели Лом води началото си южно от гр. Разград, а р. Черни Лом - югоизточно от гр. Попово.

[5] Областна стратегия за развитие на туризма в Област Русе, изготвена от Бизнес Център за Подпомагане на Малки и Средни Предприятия

Двата главни клона - Черни и Бели Лом - имат дължина до сливането си съответно 130 и 140 км с водосборни области 1549 км^2 и 1276 км^2.

Във водосбора на река Русенски Лом са изградени следните по-основни язовири: яз. Бели Лом, яз. Каменна Чешма, яз. Тръбач, яз. Трапище, яз. Баниска, яз. Бойка, яз. Сеячи, яз. Желязковец и яз. Ломци. По поречието на река Русенски Лом има множество естествени езера, водоеми и други повърхностни водни обекти. Поречието обхваща следните общини: Две могили, Разград, Цар Калоян, Ветово, Иваново, Русе и Борово.

Основният проблем от гледна точка на развитието на туризма е замърсяването на водните поречия заради заустването на непречистени или недостатъчно пречистени отпадъчни води, причинено от липсата на канализация и пречиствателни съоръжения в малките населени места от областта.

- *Защитени територии*

За да се съхранят редките и ценни растителни и животински видове, се прилагат два основни метода: извън техните местообитания - в ботанически и зоологически градини (ex situ) и в тяхната естествена среда (in situ). Последните са защитени територии от различна категория.

Състоянието на защитените местности на територията на област Русе е такова, че е необходимо провеждането на по-продължителни наблюдения за установяване на тенденциите в тях и прилагане на подходящи мерки за възстановяване и превенция за предотвратяване загубата на биологично разнообразие. В този смисъл, туризмът създава рискове за защитените видове и местообитания, когато липсват средства за поддържане на програми с устойчиви инфомационно-образователни и инфраструктурни мерки за съвместяването на икономическите с природозащитните интереси.

- *Природен парк „Русенски Лом”*

Природен парк „Русенски Лом” на територията на Област Русе осигурява среда на живот за 197 вида птици, 90% от които са застрашени в Европа. На територията на Природен парк „Русенски Лом” се намират национален археологически резерват „Скални църкви при с. Иваново“ - обект под защитата на ЮНЕСКО. Паркът носи името на река Русенски Лом – последният десен приток на Дунав.

Със Заповед номер 567 от 26 Февруари 1970 г. ДВ 30/14.04.1970 територията се обявява за народен парк с площ от 22 267 дка, намираща се по поречията на реките Мали,Черни и Бели Лом, с обща дължина от 42 км. В тази заповед се описват границите и режима на стопанисване на защитената територия, както и се поставят редица

условия за дейностите, извършвани на територията на парка. През 1986 г. Комисията по опазване на природната среда при Министерски съвет по онова време предлага към територията на парка да се включат още 27 362 дка или общата площ да стане 49 629 дка. Понастоящем паркът е с обща площ от 3 260 ха.

В границите на Парка са установени 32 типа актуални екосистеми, от които 19 са широколистни, 3 - храстови, 4 – тревно–храстови и 6 тревни. Природен парк „Русенски Лом“ е едно от малкото убежища на дивата флора, запазени в пределите на равнинната Североизточна България. Растителността тук е лесостепна, т. е. наблюдава се преход между горските екосистеми, характерни за Западна Европа, и степните, характерни за сухия климат на умерените ширини на Източна Европа и Азия. Два вида от флората на България могат да се видят само на територията на Природен парк „Русенски Лом“. Тук е единственото находище в България на Сибирската телчарка – нов, рядък вид за нашата флора, открит през 1997 година, и Диекианов лопен.

Гордост за Парка са редките и защитени растителни видове, от които един български и пет балкански ендемита. Флората на Парка е изградена от средноевропейски, степни и отчасти и субмедитерански видове. Тя включва около 900 висши растения, сред които 10 вида, срещащи се само на Балканския полуостров, и още много редки и застрашени видове, включени в Червената книга на България.

Не по-малко интересна е фауната, като само гръбначните са над 300 вида. Между безгръбначните особено голямо внимание заслужават карпатският скорпион и сколопендрата.В реката могат да се срещнат 22 вида риби, раци, охлюви и речни миди.

Общо 10 вида земноводни (от които 5 защитени) и 19 вида влечуги населяват долината на Парка. Особена зоогеографска стойност имат нощното гущерче – единствен представител на геконите у нас и коравецът, или безкракият гущер. Срещат се два вида сухоземни костенурки, петнистият смок и смокът – мишкар, медянката, пепелянката. В парка се срещат много птици, които са застрашени в цяла Европа, затова Ломовете са обявени за орнитологично важно място и привличат туристи-орнитолози.

Множеството от скални кухини, корнизи, тераси, пещерни антрета и площадки създават идеални условия за скално-гнездещи птици, като скален орел, египетски лешояд, белоопашат мишелов, червен ангъч, ловен сокол, обикновена и степна ветрушка, скален гълъб, бухал, белогръд бързолет, и други. От всички, отбелязани досега в долината на Ломовете видове птици, 197 са защитени, от които около и в Парка, гнездят 110 вида, а останалите са прелетни.

От всички 92 вида бозайници, обитаващи България, в Парка са наблюдаеми 66 вида. Между тях са 25 строго защитени прилепа, от които около 20 вида пещерни обитатели и изчезващите за цяла Европа видове като видра, пъстър и степен пор и др. Паркът е естествен развъдник на сърни и благородни елени и на диви свине, както и местообитание на вълци, чакали, лисици и други хищници.

Природните ресурси, опосредствали развитието на туризма, са също и пещера „Орлова Чука", защитената местност „Калимок – Бръшлен"; природният резерват „Бели лом", скалните образувания край с. Нисово и др.

- България се нарежда сред първите 5 страни в Европа по богатство на биологично разнообразие, включвайки части от 4 биогеографски района – алпийски, черноморски, континентален и степен. Разнообразният релеф, геология, специфичните микроклиматични условия и антропогенна дейност на територията на област Русе определят богатото разнообразие на видове, съобщества и природни местообитания, голяма част от които с висока консервационна значимост. *Защитена местност „Калимок-Бръшлен*"

На територията на Област Русе се намира една от най-големите защитени местности в България–„Калимок-Бръшлен". Обявена за такава е през 2001 г. с площ 59 750 дка. Разположена е в две области: Русе и Силистра, като обхваща земи от 9 землища: Ряхово, Бабово, Голямо Враново, Бръшлен в община Сливо поле и Цар Самуил, Нова Черна, Старо село и Тутракан в община Тутракан. Създадена е с цел възстановяване и запазване на една от малкото останали Дунавски влажни зони и нейното уникално биологично разнообразие. Със своите блата, тръстикови масиви, заливни гори, влажни ливади, пясъчни коси, тя е местообитание на над 400 вида растения, 60 вида риби, 20 вида влечуги и земноводни, 40 вида бозайници, 230 вида птици и хиляди видове безгръбначни животни.

През юни 2002 г. Глобалният екологичен фонд (ГЕФ) отпуска на правителството на Република България финансиране за изпълнение на дейности по „*Възстановяване на влажните зони и намаляване на замърсяването*" – проект, реализиран в защитената местност, чиято цел е усвояване на практики за устойчиво управление на природните ресурси от местните общности и публичните власти на територията „Калимок-Бръшлен". Дългосрочната цел на проекта е да демонстрира и предостави модел за намаляване на трансграничните биогенни товари и други замърсители от земеделието в басейните на река Дунав и Черно море, като същевременно се опазват ключови застрашени видове в защитените територии посредством: възстановяване на влажни

зони, разработване на програми за управление на защитени територии и подпомагане на заинтересованите страни да усвояват екологосъобразни икономически дейности, базирани на екосистемен подход, в т.ч. и тези свързани с туризма.

Климат

Климатът на област Русе е умерено - континентален. Лятото е сухо и горещо, с характерните летни суховеи и недостатъчните валежи, които на места водят до силна ерозионна дейност (напр. Община Иваново). Характерни за зимния сезон са силните североизточни ветрове. Есента и пролетта са краткотрайни. Въпреки студената зима, поради малката надморска височина, пролетта настъпва рано, но е по-студена от есента.

Резкият контраст между зимните и летните условия, характерен за климата в района, е от подчертано континентален тип. Средната годишна температура е около 12°C, средната юлска 20-22°C с тенденция към покачване, а средната януарска – от 0 до -3°C. Често явление са и температурните инверсии, сланите, поледиците. Мъглите по поречието на Дунав са типично сезонно явление.

Средногодишното количество на валежите е 550-650 мм (малко над средното за страната), а в крайбрежните низини е под 500 мм. Средният годишен брой на дните с валежи е 138,9 дни. Снежната покривка е с дебелина около 14 см, а средният годишен брой на дните със снежна покривка е 48,4.[6]

Туристическият район, по своите климатични фактори, принадлежи към Средния климатичен район на Дунавската равнина от Умерено-континенталната климатична подобласт на Европейско-континенталната климатична област. Характеристиката на климатичните елементи е със сложен характер, което е свързано с наличието на температурния контраст „вода-суша“. Климатичните условия играят относително неблагоприятна роля, като ограничават формите на туризъм, свързани с креативни и експозиционни дейности на открито, до няколко месеца в рамките на годината.

Туристическо райониране

Концепцията за туристическо райониране на България[7] е разработена през 2014 г. по поръчка на Министерството на икономиката и енергетиката (МИЕ), във връзка с изпълнението на новия Закон за туризма от 26 март 2013 г., където в чл. 15 (1) на този закон е визирана целта на обособяването на туристически райони в страната, а именно

[6] http://www.visitruse.info/за-русе/

[7] Маринов в., М. Асенова ,Е. Дограмаджиева , П. Еврев, Ст.Мотев, Р. Охридска-Олсон, М. Иванова, М. Новакова , П. Вълчев (2014).Ново туристическо райониране на България. В: годишник на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, Геолого-географски факултет книга 2 – ГЕОГРАФИЯ Том 108-18

да се формират регионални туристически продукти, които да бъдат маркетирани на регионално ниво.

Разпоредбите на Закона за туризма определят бъдещите райони като маркетингови туристически райони, управлението на които е свързано с извършването на дейности в три основни направления:

- създаване на регионални туристически продукти;
- осъществяване на регионален маркетинг и реклама;
- координация и управление на туризма на регионално ниво.

Източник: https://www.investor.bg[8]

Предлаганите в концепцията туристически райони са: Дунав, Стара планина, Розова долина, Тракия, Родопи, Рила-Пирин, София, район Варна (Северно Черноморие) и Бургас (Южно Черноморие). При определяне на районите са възприети следните принципи:

1) ***Териториалният обхват на районите да*** съответства на реалните измерения на туристическото развитие и/или на разкрития туристически потенциал;

2) ***Атрактивност*** – наличие на значими атракции (експонирани или потенциални), които да са определящи за туристическото предлагане и за създаването

[8]https://www.investor.bg/ikonomika-i-politika/332/a/devet-raiona-vlizat-v-novata-turisticheska-karta-na-bylgariia-176474/

на комплексен туристически продукт, който да задържа посетителите поне няколко дни;

3) ***Инфраструктурна обезпеченост*** – районите да предлагат или да са с потенциал да развият комплекс от туристически услуги и свързаната с тях инфраструктура за нуждите на туристите и на туристическия бизнес;

4) ***Хомогенност*** – относително сходство на природните и социално-икономическите условия, ресурсния потенциал, продуктовата структура, както и с регионална идентичност;

5) ***Териториална цялостност*** - не се допуска териториална разпокъсаност на района и/или припокриване с други райони (една община може да попада само в един район);

6) ***Толерантнос***т – стремеж по възможност да се запази териториалната цялостност на съществуващите регионални сдружения и други доброволни формирования

С общо 21% от територията на страната и 16% от населението, Дунавският туристически район е най-големият сред всички девет туристически района в България. В неговия обхват попадат 11 области и 67 общини, но в същото време само 3% от легловата база, 2% от реализираните нощувки и 2% от приходите от нощувки. Тъкмо в това противоречие се крие огромният туристически потенциал на Дунавския район. Основната специализация на района и неговите уникални, конкурентни предимства като туристическа дестинация са в областта на културния и круизния туризъм, а сред разширената специализация се причисляват още културно-исторически, речен, приключенски и еко, градски развлекателен и шопинг, винен и кулинарен, религиозен и поклоннически туризъм. За седалище на Дунавски туристически район е определен град Русе.

Големият териториален обхват и географска отдаленост на попадащите в пределите на района общини е предизвикателство, което трябва да бъде отчетено. От друга страна обаче, Дунавският район в България попада в обхвата на Дунавската стратегия, която поставя силен акцент върху сближаването между дунавските държави и региони чрез развитието на общи туристически бранд и продукти.

Организацията за управление на Дунавски туристически район (ОУДТР) е доброволно сдружение, създадено по Закона за туризма и в изпълнение на Концепцията за туристическо райониране на България. Организацията за управление на Дунавски

туристически район е вписана в Националния туристически регистър, съгласно Заповед № Т-РД-17-18/25.02.2019 г.

Съгласно чл. 17 (3) от Закона за туризма, в ОУДТР „могат да членуват туристически сдружения, вписани в Националния туристически регистър, общински и областни администрации, научни организации, институти и училища в областта на туризма, сдружения на потребителите и други институции и организации, чието седалище или място за извършване на дейността е на територията на туристическия район, национални, общински и регионални музеи, национални и природни паркове, намиращи се на територията на района“.

На 18 януари 2019 г. в Русе се проведе Учредителното събрание на Организацията за управление на Дунавски туристически район. 28 учредители - общини, областни администрации, туристически сдружения, професионална гимназия и Русенския университет, се обединиха около общата цел за развитие на конкурентоспособна и разпознаваема туристическа дестинация. Към момента, ОУДТР има шест членове от Област Русе: Община Русе, Община Сливо поле, Областна администрация – Русе, Сдружение „Съюз на хотелиерите и ресторантьорите в град Русе“, Сдружение „Туристическо дружество Приста“ и Русенски университет „Ангел Кънчев“.

Основните цели на ОУДТР са:

1. Формиране на регионални туристически продукти;

2. Осъществяване на регионален маркетинг и реклама;

3. Утвърждаване на Дунавски туристически район като предпочитана и атрактивна дестинация за туризъм;

4. Подпомагане на сътрудничеството между всички заинтересовани страни за развитието на конкурентоспособен и устойчив туризъм;

5. Стратегическо планиране за развитие на туризма в Дунавски туристически район;

6. Утвърждаване на основна специализация на Дунавски туристически район в областта на културния и круизния туризъм;

7. Утвърждаване на широка специализация на Дунавски туристически район в областите: културно-исторически, речен круизен, приключенски и екотуризъм, ловен, градски развлекателен и шопинг, винен и кулинарен, религиозен, поклоннически туризъм и др.

ОУДТР осъществява дейността си в съответствие с националната политика в областта на туризма, провеждана от Министерството на туризма.

ТУРИСТИЧЕСКИ РЕСУРСИ

В контекста на предложената по-горе специализация, Област Русе предлага защитени културни, исторически и природни забележителности, които, едновременно с развитието на нови атракции, са основна предпоставка за развитие на туризма. Могат да се видят исторически паметници от различни епохи, да се посетят национални и международни фестивали и събития, да се открие многообразието на флората и фауна, както и да се практикуват активни спортни и рекреационни дейности. Част от тези туристическите ресурси остават сравнително непознати за местни и чуждестранни туристи, но са елемент в програмите и посещенията на вътрешния туристопоток в региона. Несъмнено близкото разстояние между отделните обекти позволя създаване на тематични турове предназначени за посетителите с различни интереси и вкусове, като тези характеристики следва да се възприемат като все още неусвоен в цялост потенциал за привличане на туристи.

Сред по-значимите природни, културно-исторически ресурси спадат:

- Доходното здание;
- Виенска къща;
- Средновековен град Червен;
- Къща музей „Градски бит на Русе“" (Къщата на Калиопа);
- Римска крепост Сексагинта Приста;
- Религиозно и културно наследство в национален археологически резерват „Скални църкви при с. Ивановопод егидата на ЮНЕСКО;
- Скалният манастир „Св. Димитър Бесарбовски“ ;
- Катедрален храм „Св. Троица“;
- Пантеона на възрожденците;
- Кастел „Ятрус”;
- Музей на транспорта;
- Регионален исторически музей;
- Художествена галерия – Русе;
- Къщата-музей на Захари Стоянов;
- Къщата-музей на Тома Кърджиев;
- Мостът на Колю Фичето;

- Исторически музей Бяла;
- Часовникова кула – Бяла и др.

В близост до обектите или на самите обекти се провеждат различни събития от културния календар на общините, има възможност за отдих в паркова среда и това спомага за разнообразяване на преживяването на посетителите. Тези събития са на живо и често предлагат докосване до музикалните, танцови, кулинарни традиции в региона – напр. международния музикален фестивал - Мартенски музикални дни, Туристически панаир Уикенд туризъм Русе, Национален джаз фест, множество местни фестивали, като този на рибата, виното, атрактивни възстановки на събития и др.

Град Русе разполага и с добри условия за развитие на конгресен туризъм.

При обектите, които са разположени извън урбанизираната територия, прилежащите в близост атракции са свързани с природното и историческото наследство. Многообразието и уникалността на региона предпоставят различни дейности, като се започне от спортен туризъм (каране на кану, колоездене), езда, риболовен туризъм, пешеходни разходки, и се стигне до туризъм, базиран на специфичните винарски характеристики.

Всичко това допълва туристическия профил на областта, като дестинация за практикуване на алтернативни форми на туризъм - екотуризъм, културен, религиозен, селски и приключенски туризъм през всички сезони.

Има изградени екопътеки, места за колоездене и конна езда, хората могат да практикуват водни спортове или да разгледат различни природни и културно-исторически забележителности. Има подходящи места за лов и риболов. Въпреки изложеното, съществуващата инфраструктура в Област Русе не е достатъчно добре обезпечена със санитарни възли, заведения за хранене и друга допълваща инфраструктура, посредством която да се осигурят добри условия за развитие на туристическите продукти и обекти.

В **община Две могили** основен туристически обект е Природна забележителност пещера „Орлова чука”, в района на която се развива основно пещерният туризъм. Съвместно с членовете на ТД „Приста” Русе, основно със спелеолозите, се провеждат регионални и национални събори на пещерняците от цялата страна. Пещерата се посещава от различни групи туристи – организирани ученически групи, съчетаващи посещенията със спортни игри и занимания; групови и индивидуални български туристи от цялата страна; много групи и индивидуални

посещения от румънски туристи. В района на пещерата има възможност за нощувки в хижа „Орлова чука".

В близост до посетителския център има заведение за бързо хранене. В пещерата се влиза само с екскурзовод и обиколката на пещерните галерии е около 45 минути. Съгласно решение на Общински съвет Две могили, всеки турист, посетил пещерата, може със същия билет, в същия ден, да посети и къщата на Филип Тотю в Две могили. Цените за вход за 6,00 и 3,00 лв. Пещерата е отворена за посещение от 1-ви април до 30 октомври, без почивен ден. Затруднения при обслужване на туристите има само по отношение на местата за паркиране на превозните средства.

Манастир „Св. Марина" в с. Каран Върбовка е единственият в общината. Ежегодно през м. юни в района на манастира се провежда фолклорен фестивал „Жива вода" и много успешно се съчетават фолклорният и религиозен туризъм. По време на фестивала само участниците са над 500 човека. Манастирът е известен и с лековитото си аязмо. На 17 юли е храмовият празник и почитане на Св. Марина. От няколко години тържествената литургия се води от русенския митрополит, заедно с румънски свещеници. В манастира има възможност за нощуване. Базата на манастира е в процес на реновиране. Друг обект в близост за религиозен туризъм е Басарбовският манастир. Двата храма фактически се допълват, тъй като имат различна специфика, различни храмови празници и често се включват в един маршрут.

Къща-музей и гробът на Филип Тотю е за любителите на историческия туризъм, които имат възможност да ги посещават целогодишно. Цената на билета е 1 лв. Музеят е малък и не може да се конкурира с големите русенски музеи и исторически сбирки.

Недвижимите културни ценности на територията на **община Иваново** са 190 на брой, един от които е музейна сбирка „Светлоструй" – паметник на културата от местно значение. Музейната сбирка е създадена през 1965г. от местния писател и общественик Веселин Тачев. В две отделни зали, в нея са обособени етнографска сбирка и литературна изложба, допълнена с материали от личния архив на основателя на вестника Димитър Добрев, дарени за експозицията през 1983г. Обектът приема посетители и се намира в центъра на с. Щръклево. Пак на територията на общината, в природен парк "Русенски Лом", е създаден Природозащитен комплекс "Ломовете", с Природозащитен център и Център за изследване, обучение, симулация и анализ на биоразнообразието. Обектът се стопанисва от Дирекцията на природния парк и функционира също и като посетителски център. В парка е изградена подходяща

инфраструктура за развитие на пешеходен туризъм, обозначени са основните еко маршрути, изградени са места за наблюдение на птици и диви животни.

Специфичните териториални характеристики на общината и антропогенният фактор предпоставят развитието на алтернативен туризъм (селски, екологичен, познавателен, екстремен, културен, уикенд, фестивален и винен).

Близостта до големия град и многобройните възможности за отдих в Поломието и по Дунавското крайбрежие наложиха на общината имидж на популярна дестинация за уикенд туризъм. Целенасочените действия за разгръщане на отрасъла през последните години доведоха до траен ръст на посещенията и положително променят тази тенденция.

Предвид силните страни на дестинацията, наличието на неусвоени туристически ресурси и с оглед на промените в поведението и мотивацията на потребителите, възможността този отрасъл да намери своето достойно място в икономическия профил на общината е напълно реална.

Досега в **община Борово** няма опит и традиции в развитието на туризма като цяло. Историческите и географските особености не са определяли и не определят гр.Борово и населените места в общината в категориите на туристическите обособени обекти. Въпреки това природните и културно-историческите условия в община Борово предлагат възможности за развитие на туризъм в различни форми и с различна интензивност.

Най-голямата и значима част от културно-историческото наследство на община Борово несъмнено е откритото през 1974 г. Боровско тракийско сребърно съкровище, състоящо се от пет сребърни - позлатени съда с животински и човешки изображения - три ритона, каничка и купа. Датирано е към втората четвърт - средата на IV в. пр.н.е., т.е. времето на Одринския цар Котис I. Оригиналът се съхранява в Националния исторически музей в София, а копие има в Регионалния исторически музей в гр.Русе.

В **община Бяла** съществуват следните туристически обекти:

- **Мостът на Колю Фичето,** превърнал се в символ на града. Мостът над Янтра, построен от Колъо Фичето през 1865 г. – 1867 г. е завидно постижение на българското възрожденско инженерно и архитектурно строителство. Той се намира на един километър от град Бяла, на пътя между Плевен и Русе. Дължината му е 276 метра, а ширината 9,5 метра. Има 13 подпорни стълба и 14 полукръгли свода. В средата се издига колона, на която е поставена мраморна плоча с арабски надпис. Носещите

стълбове са украсени със скулптори грифон, лъв, нимфа, лебед и това прави моста историческо и художествено произведение[9];

- **Музей „Освободителна война 1877-1878 г.“** – Музеят е официално открит през 1907 г. Създаден от Стоян Заимов. В него се съхраняват оригинални експонати от Руско-турската освободителна война. Основният му фонд наброява 550 експоната. В парка на музея се намират оригиналният надгробен камък и костите на Баронеса Юлия Вревская и милосърдната сестра Мария Неелова, работили във Военновременна болница в гр.Бяла по време на Руско –турската освободителна война. Надгробен паметник на Баронеса Юлия Вревская е поставен в парка на музея „Освободителна война“.
- **Градска часовникова кула** - от 1906 г. до днес тя служи за градски часовник. Механизмът е швейцарско производство и до днес отмерва времето точно, без да му е правен основен ремонт. Замислена да бъде камбанария на беленската църква, кулата е построена през 1872 г. с пари, дадени от беленския еснаф;
- **Църква „Свети Георги”** – на северната част на централния площад на града се намира една от най-красивите църкви в България, построена през 1910 г. Четирите камбани са подарени от руския император Александър II след освобождението на България. Най-голямата е трета по големина в България и тежи 1500 килограма, висока е 1,10 метра. Камбанарията, в която са камбаните, е висока 20 метра;
- **Храм Свети Великомъченик Пантелеймон –** През 2016 г. са положени основите на новия храм „Свети Пантелеймон“ в квартал гара Бяла. За първи път от 100 години на територията на общината се строи православен храм. Храмът се намира в близост до кръстовище на главен път Русе-Велико Търново и републикански път Бяла-Ценово-Свищов, главен път Русе-Плевен-София. Храмът е изграден с финансовата помощ на местното население, дарения от дирекция „Вероизповедания“, ПП ГЕРБ, институции, фирми, от Кмета на община Градинари в Румъния-Тудор Флоря, която е партньор на Община Бяла в няколко проекта, реализиращи се по програма Интеррег V-А Румъния-България 2014-2020 г. Общата стойност на дарените средства възлезе на 347 051,94 лева. Храмът бе тържествено открит и осветен от Негово Високо Преосвещенство Русенския митрополит Наум на 27.07.2018 г. В него са положени частици от мощите на Свети Пантелеймон и Свети Теодор Тирон, които са също са

[9] Общински план за развитие на община Бяла за периода 2014-2020

дарени от испански свещеници. Новопостроеният храм е притегателен обект и атракция както за всички граждани от общината и региона, така и за минаващите туристи през града, защото той се намира на международен европейски транспортен коридор Е-85;

- **Руският паметник край Янтра –** намира се в близост до Моста на Колю Фичето. Издигнат е в памет на загиналите руски офицери в сражението при с. Горно Абланово по време на Освободителната руско-турска война; Щабсь-Капитан Николай Ховень от 129 пехотен Бесарабски полк, Поручикь Леонидь Шредерь от 131 пехотен Тирасполски полк и загиналите при с. Кацелово; Поручикь Михаиль Безродновь от 132 пехотен Бендерски полк, Поручикь Семьонь Минаевь от 132 пехотен Бендерски полк, Прапорщик Крушински от 131 пехотен Тирасполски полк. Паметникът е изработен в Русия по проект на архитекта Вокар. Височина 2,50 м., ширина 1 м;
- **Паметен знак на Николай Пирогов –** Издигнат е памет на големия руски хирург, пребивавал в Бяла през ноември 1877г. като инспектиращ 48 и 56 военновременни болници, разположени на наша територия. Паметникът е пирамидален. Открит през 1977 г.;
- **Мемориал в памет на загиналите** в Балканската, Междусъюзническата, Първата и Втора световни войни – разположен е на централния градски площад. Открит на 9 октомври 2006 г.;
- **Паметника на Панайот Волов –** След разгрома на Априлското въстание от 1876 г. на път за Румъния в пълноводната река Янтра загиват Панайот Волов, Георги Икономов и Стоян Ангелов. През 1901 г. в тяхна памет е издигнат скромен знак, близо до мястото на смъртта им. През 1960 г. е заменен с нов паметник, дело на скулптора Янко Павлов**;**
- На 7 км от град Бяла в посока Попово се намира ***Лесопарк*** – обособена зона за отдих и почивка.

Дунавският бряг на **община Ценово** е нисък. Общината се отличава с уникални релефни образувания като: Дядо Старчовата пещера край с. Белцов, карстовите образувания - Хайдушките дупки и Кралимарковските стъпки в местността „Чуката", с. Ценово, живописни меандри и старици по поречието на р. Янтра.

При с. Кривина през IV в. израства кастелът „Ятрус" – един от значимите римски военни центрове по Долния Дунав. Откритите археологически разкопки представляват останки на римски и ранно византийски град, разрушен от аварите в началото на VII в. Върху развалините му през VII – VIII в. съществува българско селище, защитено с масивна каменна ограда с изградени навън кули. През 1958 г. са

открити източната порта, обществени и частни сгради, две старохристиянски базилики, намерени са много железни мечове, керамика, златни монети от X в., оръдия на труда и други.

Има данни, че първите заселници по тези места са от племената на гетите. Запазени са 43 надгробни могили, разпръснати по високите плата край р. Янтра. На 2 км северно от с. Беляново, издълбана в скалистия десен бряг на р. Янтра, е открита скална църква, изписана със стенописи, които сега са почти заличени, с изключение на някои места, където личат образи на светци.

В района на селото са намерени находки от късно-антично селище и некропол, изграден от тухли и керемиди. На 5 км югозападно от с. Долна Студена е открит водопровод, чиито тръби са споени с бял хоросан и лежат направо в земята на дълбочина от 1.20 м до 1.50 м. На 1.5 км северно от с. Караманово са били открити надгробни плочи на латински език.

На 1 км. западно и югозападно от с. Новград са били открити различни археологически находки: каменни саркофази, хромели, оръдия на труда и земеделски сечива от камък, кремък, кост, бронз, желязо, фибули, апликации, монета от император Юстин /565-578/, късове от най-различни съдове. Открити са и жилища с правоъгълна форма, снабдени с пещи и огнища, както и домашна керамика. От находките е видно, че на това място са съществували селища през ранно и късно-желязната епоха, през времето на римското владичество и на Първата българска държава. В селото е открит и тракийски некропол. В с. Новград съществува и етнографски музей, състоящ се от 9 зали, разкриващи поминъка, бита и културата на района.

На около 300 м североизточно от селото, на високия ляв бряг на р. Янтра, срещу моста за с. Кривина, в местността „Кале баир" е открита крепост с неправилна форма, с дължина около 200 м и ширина 96 м. Предполага се, че става дума за крепостта „Нуксери". В околностите на селото, в местността „Гюртлука" е открито съкровище, състоящо се от златна и сребърна посуда, две сребърни гривни, пръстен с надпис, фибула, сребърни обкови и 1200 монети.[10]

Наред с културно-историческите паметници от последните векове, за които има автентични документи на територията на **община Сливо поле** има и неизследвани добре археологически обекти – тракийски могили в Бабово и Кошарна, античен римски град Апиария в Ряхово, следи от енеолитната епоха.

[10] http://www.tsenovo.eu/about/architecture

Изключителен интерес в сферата на алтернативния туризъм представлява Защитена местност Калимок-Бръшлен, 26% от чиято територия попада на територията на Община Сливо поле. Съхранено е богатото многообразие на животински свят, представен от 230 вида птици, съставляващи 58% от птиците в България, влечуги, земноводни и бозайници, редки, застрашени от изчезване и изчезващи видове, регистрирани в Червената книга на България.

Развитието на туризма в Община Сливо поле бележи значителен ръст, а като средище за културно-туристически прояви се очертава Туристическият информационен център в с. Бръшлен. Центърът е инициатор за провеждането на множество прояви като международен пленер по графика, Симпозиум за съвременно изкуство „Ломея“, Международни скаутски лагери, Рибен фест. По инициатива на читалищата в общината се провежда Празник на греяната ракия и зелева чорба, Нептунова вечер, Състезание по водомоторен спорт с. Ряхово – Републиканско, Акостиране на Международна туристическа регата Тида. Туристически информационен център с. Бръшлен разполага и с леглова база за настаняване. Усилията на Общината са в посока надграждане и доразвиване по подходящ начин, а така също обезпечаване с допълнителна инфраструктура.

Според проучвания, извършени от експедиция на БАН през 1975-1976 г., **община Ветово** представя богат исторически материал за археологическо наследство. От направените проучвания става ясно, че на територията на общината е съществувал живот от дълбока древност. Доказателство за това са откритите исторически паметници: в гр. Ветово – палеолитно находище “Черна пещера” – Тракийско антично и средновековно селище в местността “Кадийца” на десния бряг на река Лом; късно антично средновековно селище от Втората българска държава, скална църква на 4 км от града. На територията на гр. Сеново са открити антична крепост “Сиври канара” – малко укрепление между гр. Сеново и с. Дряновец, голям скален масив с 21 скални килии, църква, оформена с ниши, отвори прозорци, рисунки. В западна посока, на 60 км от гр. Глоджево, са открити 60 могили с тракийски произход.

В околностите на с. Кривня, на 5 км в северозападна посока, се намира крепостта „Синград”, от която са сравнително добре запазени част от стените. Установено е и старо селище от керамика от римско и византийско време. Интерес от археологическа гледна точка представляват и скалните манастири в местността „Срещу чекърца”.

В с. Писанец са открити скални килии на 3 км югоизточно в скален масив на север от Малко градище; скална килия на 1 – 2 км югоизточно от селото в „Хайдушката пещера”; скална килия на 3600 м югозападно от селото на левия бряг на Бели Лом „Камберска чука”; скални килии на левия бряг на Бели Лом в местността „Валийца”, скална църква и скална килия в местност „Манастира”, селищна могила на 5 км северно от левия бряг на река Бели Лом.

Защитени територии в обхвата на Община Ветово са: Природен парк „Русенски Лом“, Природен резерват „Бели Лом“, разположен по поречието на река Бели Лом, югоизточно от гр. Ветово, в местността „Голямата Курия” и природна забележителност „Рибарниците” при гр. Ветово, предназначени за опазване местообитанията на червения ангънч.

СИТУАЦИОНЕН АНАЛИЗ НА ТУРИСТИЧЕСКИЯ ПАЗАР В ОБЛАСТ РУСЕ И ОЦЕНКА НА ПОТРЕБНОСТИТЕ

Обща характеристика на туристическия пазар в Област Русе

Туризмът в световен мащаб

През 2018 г. международният туризъм в света достигна 1,4 милиарда пристигания (+6%), от които 712,6 милиона — в Европа, което съответства на 50,8 % от пазара, като ръстът на туристите спрямо 2017 година е 5,7 %. В прогнозно проучване в дългосрочен план, извършено от Световната организация по туризъм, се предвижда по-скромен ръст на туризма в Европа до 2030 г., оценяван на 744 милиона туристи (+1,8 %), което се равнявана 41,1 % от световния пазар.

Международният туризъм (пътувания и транспорт на пътници) съставлява 29% от световния износ на услуги и 7% от износа на стоки и услуги.

През 2018 г. за седма година ръстът на износа на туристически услуги (+4%) е по-висок от ръста на търговския износ (+3%).

Според Световната туристическа организация през 2019 г. се очаква ръст на международния туризъм с 4%, като е налице устойчиво търсене на международни пътувания.

По региони се прогнозира, че след ръста от 6% през 2018 година се очаква нов ръст от 3% до 4% на международни пътувания.

Предвижда се пътуванията до Азия и Тихоокеанския регион да имат ръст от 5% до 6%, при ръст от 6% за 2018 г., като е налице все още значителен потенциал за растеж в много развиващи се дестинации. В Америка се очаква ръст на туристи от 2% до 3% през 2019 г., за Африка прогнозите са за ръст между 3 и 5% при растеж от 7% през 2018 г. , а за Близкия Изток – перспективите са за ръст от 4% до 6% след ръст от 10% през изминалата година.

Настоящите икономически прогнози подкрепят тези перспективи с очакван световен икономически растеж от 3,7% през 2019 година.

Сред първите десет държави с най-големи разходи за туризъм значителен ръст бележат разходите на Руската федерация (+16%), Франция (+10%), Австралия (+9%), САЩ (+7%) и Корея (+6%).

Очакваните тенденции в световен мащаб са:

(1) Стабилен ръст на разходите за туризъм и на броя на туристите в резултат на развитието на икономиките и навлизането на нискотарифните авиолинии;

(2) Европа е основна дестинация, обект на туристически интерес. Паралелно с това се очаква увеличаване на интереса към Азия – Китай, Япония, Макао (Китай), Хонг Конг, Корея, Тайван, Индия, както и към Турция, Египет и Австралия;

(3) Демографските промени в световен мащаб предпоставят навлизане на пазара на нови потребители със специфични ценности и интереси към туристическите продукти, както и промяна на потребностите на различните групи потребители. Това предполага промени в предлаганите туристически продукти и услуги и адаптирането им към изискванията на различните възрастови групи;

(4) Промяна на туристическите продукти в резултат на информационните технологии и споделената икономика;

(5) Промени в целите на пътуващите, комбиниране на няколко вида туризъм и самостоятелно организиране на пътуванията.

Туризмът в Европа

Европейският континент е най-посещаваният в света, а туризмът е една от икономическите дейности с най-голям потенциал да генерира бъдещ растеж и заетост в ЕС. Той играе важна роля за ЕС поради икономическия си потенциал и възможностите за създаване на заетост, както и поради значението си за социалната област и околната среда.

В рамките на Европейския съюз туристическият сектор в тесен смисъл (традиционни доставчици на ваканционни и туристически услуги) обхваща 2,3 милиона предприятия, главно малки и средни предприятия (МСП), които по оценки осигуряват заетост на 12,3 милиона души.

През 2018 г. секторът на пътуванията и туризма пряко е допринесъл за 3,9% от брутния вътрешен продукт (БВП) на ЕС и се равнява на 5,1% от активното население (което отговаря на близо 11,9 работни места).

През 2014 г. едно от всеки десет предприятия в европейския нефинансов сектор на икономиката е принадлежало към туристическия отрасъл. В тези 2,3 милиона предприятия са били заети приблизително 12,3 милиона души. Според оценките през 2016 г. в ЕС-28 са функционирали малко над 608 хиляди обекти за туристическо настаняване с обща леглова база от над 31 милиона легла.

През последните години като цяло се наблюдава тенденция на повишаване на броя на нощувките в обектите за туристическо настаняване, като е налице 9% ръст на туристите в Европа през 2018 година. Най-значителен е ръстът на туристите в Южна и Средиземноморска Европа, като се увеличава делът на туристите от Китай, арабския и

американския пазар, които посещават региона. В Централна и Източна Европа е отбелязан ръст с 6%, като водещи дестинации са Унгария, Грузия и Казахстан. В Западна Европа международните посетители са се увеличили с 6% през 2018 година, като основни дестинации са били Белгия и Франция, следвани от Холандия, Австрия, Германия и Швейцария. В Северна Европа се наблюдава слаб ръст на туристическите посещения в скандинавските държави и намаление с 5% в Обединеното кралство.11

Туризмът в България

Туризмът в България бележи устойчив ръст. През 2018 година общият брой туристически посещения на чужденци в страната е 9 273 345, а ръстът спрямо 2017 г. е 4,4%.

Увеличение има при посещенията с цел почивка и ваканция, като са реализирани 5 804 576 посещения и ръст от 5,5%. Посещенията с цел гостуване са 669 908, като те нарастват с 1,3%. Посещенията с цел бизнес туризъм са 1 727 874, като те се увеличават с 10,6%. Посещенията с други туристически цели са 1 070 987. Посещенията с цел почивка и ваканция формират 62,6% от всички туристически посещения.

През 2018 г. страните от Европейския съюз продължават да са най-важният генериращ пазар за международен туризъм на България с относителен дял 61,4% и общ обем от 5 690 023 туристически посещения (ръст от 4,4%). Основните пазари на българския туристически продукт през последните години са Румъния, Гърция и Германия, следвани от Турция, Македония и Русия.12

Водещи фактори при избора на дестинация са цените, условията за настаняване и обслужването, климатът, природата и чистотата или поне представата за тях, сигурността, възможността за разглеждане на забележителности. Над 74% туристите планират почивките си основно чрез онлайн канали.

Продължителността на летните почивки на чужденците в летните курорти е около 6-7 нощувки, а за страната като цяло – между 5 и 6. През останалите сезони продължителността на престоя е 2-3 нощувки, с изключение на януари, когато се увеличава до 4-5.

България разполага с потенциал за развитие на разнообразен туризъм при пълен годишен цикъл, но на този етап редица фактори възпрепятстват неговото оползотворяване.

[11] UNWTO, World Tourism Barometter, Vol.17, Issue 1, January 2019, http://publications.unwto.org/

[12] Министерство на туризма, Международен туризъм – България януари – декември 2018 г., http://www.tourism.government.bg/bg/kategorii/statisticheski-danni/statisticheski-danni-za-mezhdunaroden-turizum-v-bulgariya-za-2018-g

Страната се асоциира основно с морски туризъм, като е налице високо ниво на удовлетвореност от престоя в страната с изключение на пътната инфраструктура, достъпността за хора с увреждания и хигиената.

Вътрешен туризъм

През първото тримесечие на 2019 г. 929.0 хил. български граждани - 78.4%, са пътували само в страната, 17.7% - само в чужбина, а 3.9% са пътували както в страната, така и в чужбина. В сравнение със същото тримесечие на 2018 г. общият брой на пътувалите лица на възраст 15 и повече навършени години се понижава със 7.3%.13

По-голяма част от туристическите пътувания на лицата на възраст 15 и повече навършени години, както в страната (45.4%), така и в чужбина (61.4%) са били с цел „почивка и екскурзия“.

През първото тримесечие на 2019 г. като самостоятелни са били регистрирани 1 203.1 хил., или 91.2% от общия брой лични пътувания. Относителният дял на самостоятелните пътувания без резервация в страната е 95.8%, а на тези в чужбина - 69.8%

В структурата на разходите по видове с най-голям относителен дял в страната са тези за храна - 33.7%, докато в чужбина са разходите за транспорт - 35.1%.

Табл. 1 *Разходи за туристически пътувания на лица на 15 и повече години през 2018 година (хил. лева)**

Видове разходи	**Общо разходи**	**Разходи за лични пътувания**		**Разходи за професионални пътувания**
		Общо	**в т.ч. туристически пакети**	
Общо	**1842540**	**1725540**	**227967**	**117000**
В страната	1170909	1126297	72643	44612
В чужбина	671631	599243	155324	72388

*Източник: НСИ

[13] НСИ, Данни за туризма, http://www.nsi.bg/bg/content/1847/%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B8%D0%B7%D1%8A%D0%BC

Обща характеристика на туристическия пазар в Област Русе

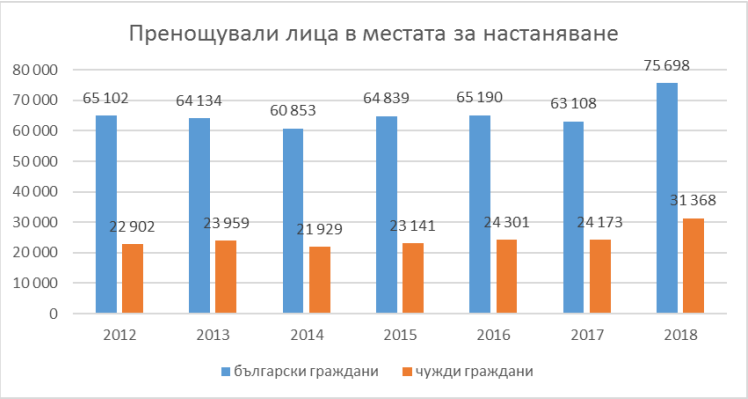
Област Русе се намира в Северен Централен район, като в състава й влизат общините Русе, Борово, Бяла, Ветово, Две могили, Иваново, Сливо поле и Ценово. За съжаление, все още регионът на област Русе не е достатъчно познат като туристическа дестинация в страната и чужбина, макар че предлага широки възможности за развитие на различни видове туризъм при съчетание на природни, културни, исторически и стратегически дадености.

През периода 2012-2018 година туризмът в област Русе бележи ръст (табл. 2), като е налице увеличение на туристите с 22%. Потокът от чуждестранни туристи е нараснал с 37%, а от български туристи - с 16%. (графика 1 Пренощували лица в места за настаняване).

Табл. 2 Дейност на местата за настаняване в област Русе за периода 2012-2018 *

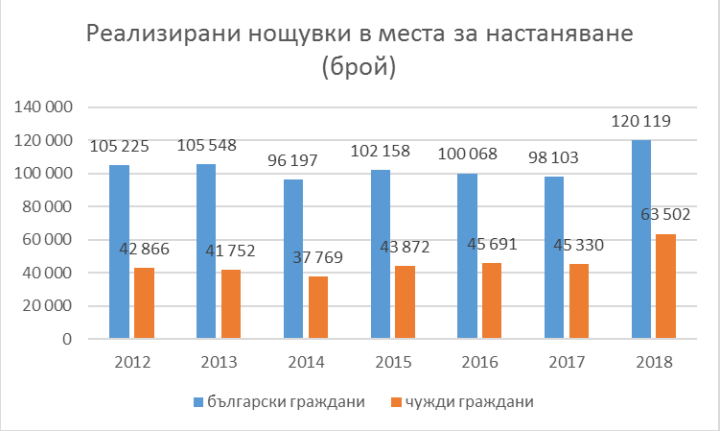
Показател	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Пренощували лица в места за настаняване (брой)	88004	88093	82782	87980	89491	87281	107066
в т.ч. чужди граждани (брой)	22902	23959	21929	23141	24301	24173	31368
Реализирани нощувки в места за настаняване (брой)	148091	147300	133966	146030	145759	143433	183621
в т.ч. чужди граждани (брой)	42866	41752	37769	43872	45691	45330	63502
Приходи от нощувки в места за настаняване (лв.)	6602041	6463942	6259837	6940087	7307377	7312866	8915980
в т.ч. от чужди граждани (лв.)	2442795	2334178	2192977	2474093	2751660	2809819	3544338
Легла в места за настаняване (брой)	1778	1718	1616	1862	1801	1772	2027
Места за настаняване (брой)	46	44	42	47	44	43	49
Легладенонощия в места за настаняване (брой)	610412	617952	560051	642697	618492	602422	696378

*Източник: НСИ

Графика 1. Пренощували лица в местата за настаняване

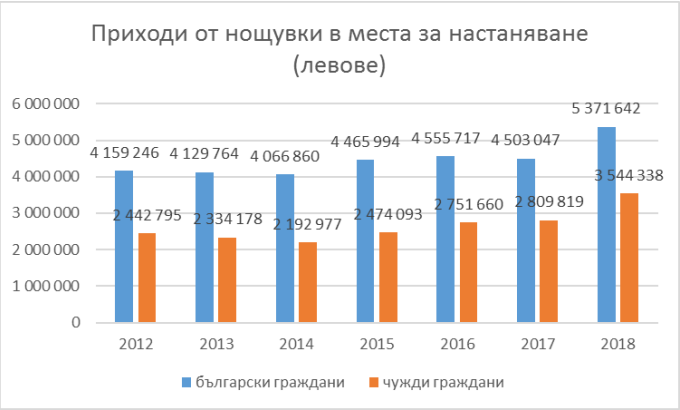
През периода 2012-2018 г. се увеличава и броят на реализираните нощувки в местата за настаняване, като общият им ръст е с 24% - от 148 хил. на 183 хил. нощувки. Реализираните нощувки от български граждани са се увеличили с 14%, докато при чуждите граждани ръстът е 48% (графика 2)

Графика 2. Реализирани нощувки в места за настаняване

През последните седем години приходите от нощувки се увеличават с 35%, като разходите за нощувки на чуждестранните туристи са се увеличили с 45%, а на българските – с 29%. (Графика 3)

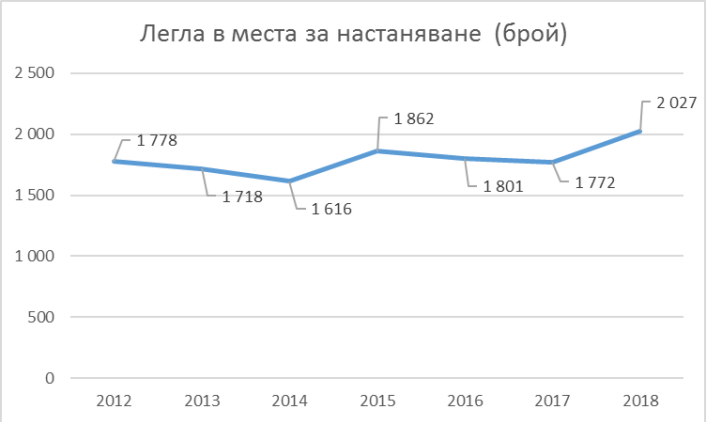
Логична причина за това е, че престоят на чуждестранните туристи е по-дългосрочен от този на българските.

Графика 3 Приходи от нощувки в места за настаняване (лв.)

Среднопретегленото време на престой на българските туристи в област Русе се запазва през годините, докато това на чуждестранните туристи се увеличава. При българските туристи по-дълго време за престой се регистрира при посетителите на места за настаняване с категоризация 1 и 2 звезди (средно 1,7 дни), докато при чужденците най-дългосрочен престой имат туристите, избрали да нощуват в хотели с 4 и 5 звезди. Може да се заключи, че е необходимо диверсифициране на маркетинговите подходи към български и чуждестранни туристи. Причина за това може да се търси основно в мотивите за пътуване на туристите, но като цяло може да се заключи, че престоят на туристите в област Русе е кратковременен, може да бъде съотнесен към културния туризъм, като не бива да се пренебрегват и бизнес пътуващите. Обект на интерес за чуждестранните туристи се явява и религиозният туризъм, обусловен от наличието на манастира „Св. Димитър Басарбовски“, Ивановските скални църкви, манастир „Света Марина“ в Община Две могили, известен с лековитото си аязмо, храм „Св. Пантелеймон“ в град Бяла, манастир „Света Петка“ в с. Копривец, общ. Бяла и др. Налице е потенциал на област Русе за привличане на туристи за по-дълъг период от време и е необходим отговор на въпроса кои биха били най-удачните стратегии, които да отразяват напълно наличните дадености и чрез оптимално инвестиране да повишат привлекателността на региона. Легловата база бележи слаб, но устойчив тренд на нарастване с 14% за 7 години от 2012 до 2018 г. (графика 4), като местата за настаняване от 46 са достигнали 49. Съществува неравномерно разпределение на легловата база по общини и населени места с голяма концентрация в град Русе. По данни на НСИ към януари 2019 година в област Русе 74% от местата за настаняване са с 1 и 2 звезди. Те предоставят 62% от броя легла. Местата с 3 звезди имат дял от 12% и

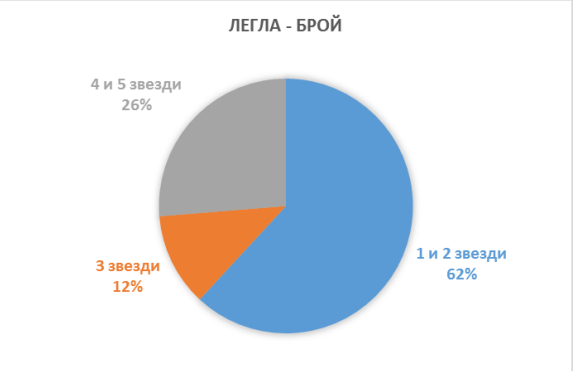
осигуряват 15% от легловата база, а тези с 4 и 5 звезди са 15% от всички места и са 26% от легловата база в областта. (Графики 5, 6 и 7)

Графика 4 Легла в места за настаняване (брой)

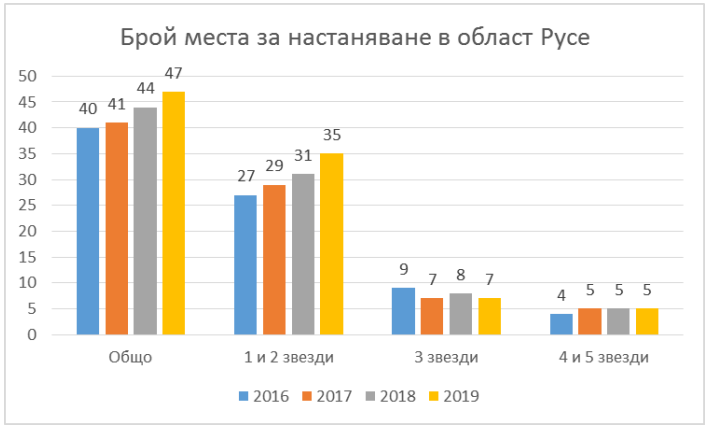

Графика 5

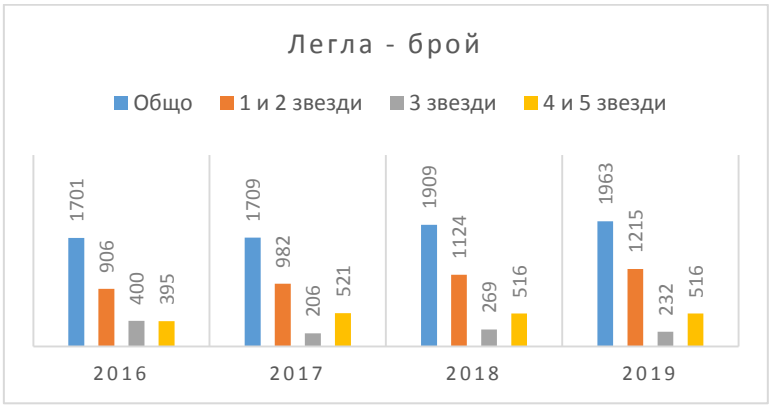

Графика 6

След 2016 година броят на местата за настаняване нараства, като броят на леглата расте в местата за настаняване с 1 и 2 звезди. През 2017 година има увеличение с 32% на местата в хотели с 4 и 5 звезди и намаление на местата в хотели с 3 звезди с 52%. През следващите години се наблюдава промяна в броя на леглата в хотели с 3 звезди и към януари 2019 г. те са с 13% ръст спрямо 2017 година. Причина за тези промени са както инвестиции в нови места за настаняване, така и реновиране на стари и промяна в категоризация на някои места за настаняване.

Графика 7 Брой места за настаняване по категории в област Русе към м. януари на съответната година

Графика 8 Брой легла в места за настаняване по категории в област Русе

Графика 9 Брой реализирани нощувки по категории на местата за настаняване

Продължителността на посещенията в област Русе е между 1 и 2 нощувки. Сезонността на туризма в Област Русе е ясно изразена. Пиковите месеци за посещения на областта са юни и септември, а най-малко туристи има през месец януари.

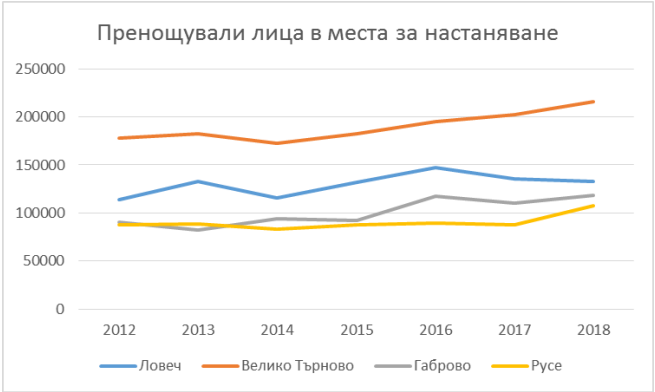
Съществува разлика между поведението на българските и чуждестранните туристи. При чуждестранните туристи тенденцията показва плавно увеличаване на туристическия поток с висока посещаемост през периода май – октомври и пик през юли – септември. Най- слаба посещаемост чужденците регистрират през зимния период – януари –март.

Българските туристи посещават региона в два пикови периода - през месеците май и юни и през септември – октомври. Най- ниска посещаемост те реализират през месеците август (когато предпочитат почивката на море или планина) и през януари. Прави впечатление, че през 2016 и 2017 този период на ниска посещаемост се удължава, като обхваща и месеците декември и януари. Посещенията на туристите са пряко свързани с организираните от община Русе събития. Богатият културен календар на общината привлича туристи с ключови събития като Мартенски музикални дни, Русенски карнавал, Римски пазар на Сексагинта приста, Green rock fest, Международен фестивал на ледените фигури и много други.

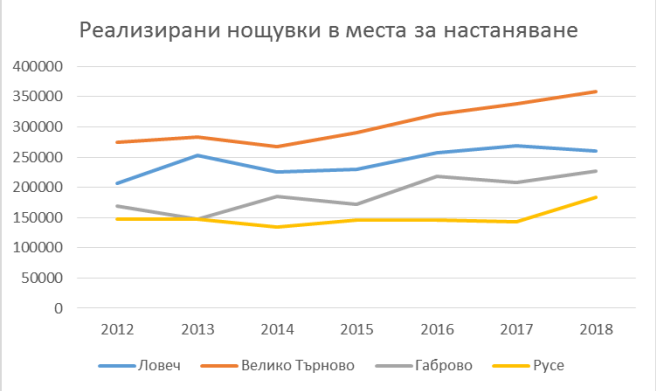
Основни конкуренти

Област Русе е позиционирана в Северна България и нейни основни конкуренти са региони със сходни характеристики. В Северна България областите, генериращи най- голям туризъм извън черноморските курорти са Велико Търново, Габрово и Ловеч. (Графика 10 и 11)

Ловеч и Габрово са региони, които се възприемат от туристите и като място за прекарване на ваканция и те се радват на продължителен туристически престой. Велико Търново е най-близко разположен и е основен конкурент на Русе поради сходствата в спецификата на туристите, посещаващи и двата региона. Туризмът в тези дестинации е предимно уикенд базиран, като следва да се отбележи и наличието на минерални извори в област Велико Търново, които й дават специфично конкурентно предимство.

Графика 10 Брой пренощували лица в места за настаняване

Графика 11 Реализирани нощувки в места за настаняване

Като конкурент може да бъде разглеждан и град Букурещ, тъй като поради своята близост той е притегателна дестинация за уикенд туризъм. След приемането на България и Румъния в ЕС достъпът до съседната държава значително се улесни и обменът на туристите между двете държави отбеляза сериозен ръст.

Чужденците съставляват 35% от туристите, посещаващи област Русе, като техният дял нараства през последните 7 години. В област Велико Търново делът на чуждестранните туристи е 26%, в Габрово – 10%, а в Ловеч 5%. Делът на международните туристи се увеличава във Велико Търново, запазва се в Габрово и бележи спад в Ловеч.

Може да се заключи, че основен конкурент по структура на туристите и вид на туристическия продукт е Велико Търново.

Основните конкурентни предимства на Област Русе спрямо нейните конкуренти са наличието на река Дунав, множеството културно-исторически паметници, наличието на обект под егидата на ЮНЕСКО, богатият културен календар и доброто равнище на сигурност.

Като основни слабости могат да се посочат затрудненият достъп до града поради силно натовареният път Русе – Бяла и сезонната натовареност при преминаване на моста Русе – Гюргево, затрудненият достъп до обекти извън областния център, липсата на утвърдена целогодишна атракция, която да е емблематична за региона и да привлича туристи и ниската популярност на региона, като обект за туризъм.

Характеристика на туристите

Броят на реализираните нощувки от туристите, посетили област Русе, се увеличава ежегодно, като се забелязват следните специфики:

Броят на туристите български граждани нараства за 5 години с 25%, а на чужденците – с 68%.

Българските туристи предпочитат да нощуват в места за настаняване с категоризация 1 и 2 звезди – 55% са избрали това настаняване през 2018 г., 15 % са избрали да нощуват в хотели с 3 звезди и 30 % - в хотели с 4 и 5 звезди.

Профилът на чуждестранните туристи показва, че те предпочитат нощувки в места с 4 и 5 звезди – 64%. 21% са избрали нискобюджетен вариант на нощувка в място с 1 или 2 звезди и 15 % - 3 звезди.

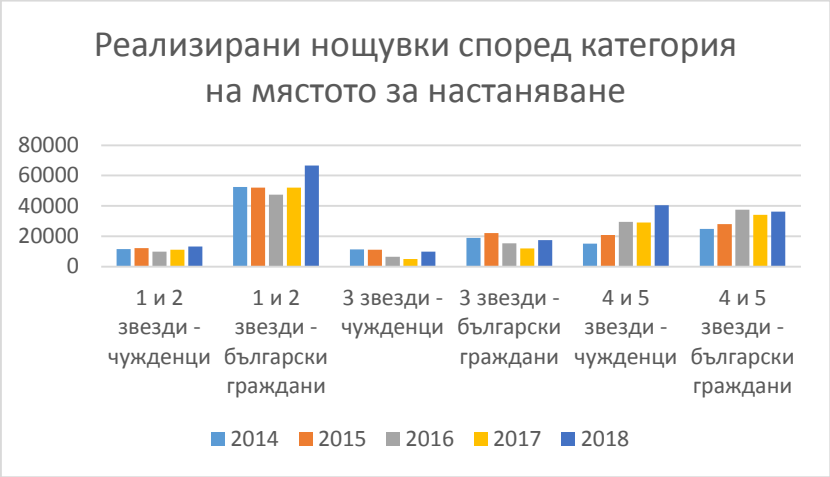
Търсенето на хотели се променя през периода 2014-2018 година. Най-голям ръст с 24% има търсенето на основни туристически услуги от по-високо качество като чуждестранните туристи се ориентират към отсядане в места за настаняване с 4 и 5 звезди. При българските туристи търсенето на места от категория 1 и 2 звезди се запазва устойчиво и обхваща над 50% от потребителите. Наблюдава се намаляване на търсенето на хотели с категоризация 3 звезди, което може да се обясни отчасти с намаляването на техния брой през анализирания период, както и с промяна в доходите на потребителите и изместването им към другите две групи. (Табл. 3 и Графика 12).

Таблица 3. Относителен дял на реализираните нощувки от туристи в област Русе според категоризация на места за настаняване

	1 и 2 звезди-чужденци	**3 звезди - чужденци**	**4 и 5 звезди-чужденци**	**1 и 2 звезди - български граждани**	**3 звезди - български граждани**	**4 и 5 звезди -български граждани**
2014	30%	30%	40%	55%	20%	26%
2015	27%	25%	47%	51%	22%	27%
2016	21%	14%	64%	47%	15%	37%
2017	25%	11%	64%	53%	12%	35%
2018	21%	16%	64%	55%	14%	30%

Изводите, които може да се направят за структурата на потребителите на услугата настаняване са, че българските туристи, посещаващи региона имат кратък престой и не са склонни на високи разходи за настаняване. Чуждестранните туристи също имат кратък престой, съчетан с предпочитания за по-добро качество на услугата. Това би могло да бъде база за сегментиране на пазара и избор на стратегии според покупателната способност на туристите.

През последните пет години се наблюдава устойчивост в посещаемостта на обектите на Регионален исторически музей – Русе. За периода 2014-2018 г. средният брой на туристите е 77 589. Най-висок е делът на посетителите през 2015-а година – 87 458. Безспорен принос за това имат новооткритите експозиции Екомузей с аквариум в края на 2014 г. и Къща музей „Баба Тонка“ през 2015-а година. През първата година от своето съществуване двете експозиции бележат изключително високи стойности в графа „посещения“ – съответно 40 546 (за Екомузей с аквариум от откриването до края на 2015-а г.) и 9 476 (за Къща музей „Баба Тонка“). Те са нови, модерни, интересни, интерактивни, прилагащи експозиционни решения в съответствие със съвременните музейни практики в Европа и по света и работещи активно със своите аудитории. Висок ръст на посещаемостта се наблюдава и през следващата 2016-а, когато през обектите на Регионален исторически музей – Русе преминават 82 091 човека. През следващите години (2017-а и 2018-а г.) посетителите минават към обичайните си стойности.

Графика 12 Брой реализирани нощувки по категория на мястото за настаняване от български и чуждестранни туристи

Най-посещаваният обект на Регионален исторически музей – Русе в периода 2014-2018-а година е Екомузей с аквариум. За петте години от създаването му през него са преминали 105 087 човека – ученици, студенти, работещи и пенсионери. Макетът на мамут в реални размери, най-големият сладководен аквариум с живи риби в северната част на страната, множеството интерактивни дисплеи и отвореното фондохранилище визуализират взаимовръзката човек-природа и помагат на посетителите да се ориентират бързо и безпрепятствено в експозиционните пространства и информационната среда. Разработването на музейни обучителни модули в Екомузея също съдейства за по-високия брой посетители.

Обектът извън границите на града с най-висок ръст на туристопотока за последните пет години е Ивановски скални църкви - през 2014 г. – 13 338, 2015 г. – 13 884, 2016 г. – 14 903, 2017 г. – 14 431, 2018 г. – 18 817. Обектът, който е включен в списъка на Световното културно наследство на ЮНЕСКО, е предпочитана дестинация от организирани туристически групи от Япония, Китай, Румъния, България, Великобритания, САЩ, Германия.

Друг туристически обект с прираст на туристопотока, намиращ се извън границите на град Русе, е пещера Орлова чука, община Две могили. Пещерата работи от 1 април до 31 октомври без почивен ден, като за 7-те месеца, в които функционира, посещаемостта от туристи е както следва по години: 2016 г. – 13 680 бр., 2017 г. – 18 753 бр.; 2018 г. – 20 500 бр. Обектът се посещава предимно от български (организирани и индивидуално) и румънски туристи. Най-често чуждестранните гости в обектите на Регионален исторически музей - Русе са от Румъния, Франция, Италия, Испания, Великобритания, Белгия, Холандия, Австрия, Турция, Чехия, Унгария. Не липсват и посещения от Русия, Перу, САЩ, Мексико, Индия, Саудитска Арабия и Израел.

Съществен дял от посетителите на музейните обекти през разглеждания период се пада на учениците и студентите. Разработената от русенския музей програма „Русезнание“, включваща 16 образователни модула, обхваща широк спектър от теми, допълващи и разширяващи знанията, придобити в училище. Работата с реални експонати съдейства за бързото и по-лесно усвояване на поднесената информация от подрастващите. Така благодарение на музейната педагогика (работа по програма „Русезнание“, по проекти на Министерството на културата, Община Русе и неправителствени организации, както и други музейни активности) се наблюдава устойчивост на посещенията от страна на учащите през последните пет години – 2014 г.

– 24 070, 2015 г. – 28 538, 2016 г. – 30 909, 2017 г. – 26 489, 2018 г. – 23 703. Това са ученици от Североизточна България. С всяка година постепенно се увеличават и учащите от София, Бургас, Велико Търново, Шумен, Плевен, Пловдив, Казанлък, както и от по-малки градове като Павликени, Горна Оряховица, Бяла, Попово.

Може да се направи обобщение, че основните посетители на музея в последните години са основно от близките 150-200 км, докато от Южна България, както и от периферията на страната туристите са значително по-рядко.

Маркетингов микс

Маркетинговият микс обобщава всички мероприятия и инструменти, с помощта на които може да се води активна маркетингова дейност.

Неговите основни елементи са продукт, цена, дистрибуция и промоция.

Туристическият продукт в област Русе се характеризира с разнообразие. Основната част от туристическата дейност се реализира в областния център град Русе, а в останалите общини туризмът има допълващ характер. Преобладават градски, културен, исторически и бизнес туризъм, като в малките общини се развиват селски и еко туризъм. Съществува потенциал за конгресен туризъм в град Русе, а Пещера Орлова чука и природен парк Русенски Лом са с потенциал за спортен и приключенски туризъм. Поречието на р. Дунав също е с потенциал за развитие на туризъм и събития с трансграничен характер

Продукти/Преобладаващ туризъм

Към 2019 година туристическият продукт се характеризира с краткотрайни пътувания, уикенд туризъм, събитиен и бизнес туризъм. Основният туристически поток, преминаващ през община Русе, идва от круизния туризъм, като престоят в града е по-малък от ден. Община Русе акцентира изключително активно върху развитието на културния туризъм, в резултат на което културният календар е наситен през цялата година и насърчава туристическия интерес.

Основните туристически обекти са концентрирани в общините Русе и Иваново, като известни обекти има и в общините Две могили и Бяла. В малките общини в областта се развива и религиозен туризъм. Град Русе, известен като „Малката Виена“, е привлекателен със своята уникална архитектура от края на 19-ти началото на 20-ти век в стил „необарок” и „сецесион”.

Мрежата от музейни експозиции към Регионален исторически музей – Русе е добре развита и се състои от Къща музей „Баба Тонка“, Къща музей „Захари Стоянов“,

Музей на градския бит, Пантеон на възрожденците, Експозиция на открито „Сексагинта Приста“, Исторически музей (пл. „Ал. Батенберг“) и Екомузей с аквариум.

Основните туристически атракции в областта включват Ивановски скални църкви под егидата на ЮНЕСКО, Архитектурен резерват Средновековен град Червен, Природен парк „Русенски Лом”, Пещера „Орлова чука” - природна забележителност, Мостът на „Колю Фичето“, Природен резерват „Бели Лом”, Рибарници при с. Мечка, Манастир „Света Марина” при с. Каран Върбовка с действащ минерален извор, Влажна зона „Калимок-Бръшлен” - защитена местност, обхващаща територия и от съседната Силистренска област

В списъка на 50-те малко познати туристически обекти в България, разработен по Проект „Комуникационна кампания за насърчаване на вътрешния туризъм в Република България” по Оперативна програма „Регионално развитие“ 2007-2013 г., са включени два обекта от област Русе:

- Национален археологически резерват „Червен“;
- Манастир „Св. Св. Константин и Елена“, с. Нисово, Русе.

Въпреки наличието на потенциал за привличане на туристи във всички общини, към момента голяма част от туристическите продукти по общини са неразвити.

Град Русе разполага с много добра хотелска база, наблюдава се и значително подобряване на хотелския продукт през последните няколко години, като все още преобладават нискобюджетните места за настаняване.

В общинските центрове на Русе, Иваново, Борово туристите могат да получат информация от функциониращите Туристически информационни центрове. Туристически информационен център функционира успешно и в с. Бръшлен, Община Сливо поле.

Продукти с потенциал/Туризъм с потенциал

Основа за развитие на туризъм са местните фолклор, бит, култура и обичаи, като акцент следва да бъде поставен и върху религиозния туризъм. Достъпът до река Дунав разкрива много възможности за създаване на комплексни туристически продукти, базирани на традициите на рибарските общности в риболова, кулинарията, производството на рибни продукти, които да бъдат адаптирани към спецификата на различните поколения туристи.

Потенциал за разработка на нови продукти дават и стопанските дейности в региона като винопроизводство, гъбарство, лов и риболов, езда.

Необходимо е структуриране, развиване и промотиране на разпознаваем регионален туристически продукт, който да отличи региона, да привлича целогодишно платежоспособни туристи и да удължи техния престой.

Като „продукти с потенциал“ настоящата стратегия третира такива продукти, които са във фаза на въвеждане, т.е. те са нови, модерни туристически продукта. За област Русе например навлизащи са вело-, поклоннические и приключенския туризъм. Все по-голяма популярност придобива културно-познавателния туризъм. Продукти с потенциал са още силно търсените, т.е. тези в които се инвестират усилия за тяхното развитие. За областта такива са еко туризма, фестивалния и събитиен туризъм, винения и круизен туризъм, спортния и делови /конферентен/ туризъм.

Област Русе е включена от Министерство на туризма в една от националните дестинации за винено-кулинарен туризъм - **Дестинация – „Мизия“** - Оряхово, Плевен, Свищов, Русе и в една от културно-историческите дестинации - **Дестинация – „Столиците и градовете на българските царе и патриарси“** с маршрут Велико Търново - Русе - Шумен – Плиска - Мадара - Преслав - Силистра – Провадия – Варна. Дестинация „Мизия“ включва обектите Пещера Орлова чука - Ивановски скални църкви - Басарбовски скален манастир - Лесопарк „Липник“ - Сексагинта Приста14, а културно-историческата дестинация – **„Столиците и градовете на българските царе и патриарси“** включва Русе, Басарбовски скален манастир „Св. Димитрий Басарбовски", Катедрален храм "Св. Троица", Средновековен град Червен, Ивановски скални църкви и стенописи.

Развитието на тези продукти и тяхното промотиране в национален, европейски и световен мащаб ще даде възможност за повишаване на разпознаваемостта на обектите и привличането на повече посетители в областта.

Разположението на община Русе и близостта на общините Иваново и Борово позволява съчетаването на природните им дадености в един туристически маршрут или обиколки на различен тип дейности и атракции – пешеходен туризъм, разглеждане на забележителности, планинско колоездене и езда, разходки с лодки или спускане с каяци и т.н.15

Биологичното разнообразие е потенциал за развитие на устойчив екотуризъм. Уникалните екосистеми, включващи застрашени от изчезване и рядко срещани представители на флората и фауната, могат да бъдат включени в екотуристически

[14] http://tourism.government.bg/wine-destinations/6731
[15] Стратегия за развитие на туризма в община Русе до 2020 г.

продукти – извършване на непосредствено наблюдение на животни и растения в естествената им среда, условия за вело-, пешеходен туризъм, воден, конен туризъм.

Като важен туристически продукт с голям потенциал се очертава Римската гробница – мавзолей при с. Бабово, община Сливо поле. Тя се намира непосредствено до главен път Русе – Силистра. Необходим е проект за изграждане на вход и приемен център. Самата гробница е съхранена „ин ситу“ и може да се превърне в музеен обект на наследството.

Други обекти с потенциал според вида туризъм:

Туризъм за промоция на културното наследство, природните дадености и историческото богатство

1) Проект на община Ценово за разкриване на отбранителната система и кулите на римския кастел „Ятрус“, който да представи проучваната римска крепост в съхранен обект, подходящ за туристически посещения.

2) Утвърждаване на Дунавския Римски Лимес (границата на римската империя) като обект под егидата на ЮНЕСКО. Той притежава силен туристически потенциал, тъй като едновременно с номинацията в предварителния списък за Световно културно наследство, по същите места се утвърждава сертифицираният европейски културен маршрут „Пътят на римските императори и Дунавският път на виното“. Този маршрут обединява Хърватска, Сърбия, Унгария, Румъния и България и представлява широка туристическа платформа за развитие.

3) Лесопарк „Липник“ има нужда от развитие в инфраструктура и от изграждане на Атракцион (зоокътът е закрит и е безперспективен с оглед световните тенденции за ограничаване на представяния на животни в клетки). Атракционът би могъл да бъде от типа „Мини Европа“ – но за страните по Дунав; или да представи модели на етнографски къщи от всички части на страната, каквато експозиция все още няма у нас).

4) Музеят на транспорта притежава потенциал за развитие и привличане на посетителски интерес. За целта са необходими множество промени. На следващо място, Нумизматичният музей в Русе тепърва ще формира свои аудитории. Отчита се възможността музеите от системата на Регионалния исторически музей – Русе да се отделят - Археологическият от Историческия музей. За естествено стественото място на археологическия музей се приема сградата на Военния клуб, тъй като се намира в средата на Археологическия обект „Сексагинта Приста“. Изграждането на Археологически музей във военния клуб тематично обединява средата и музея. От своя

страна в Историческия музей ще има възможност да се разгърне богатата история на Русе от 19 и 20 век, тема, която също не е показвана в града.

5) Необходимо е изграждането на Приемен център на Ивановските скални църкви, който ще позволи адекватно представяне на този специфичен обект на световното културно наследство под егидата на ЮНЕСКО – чрез съвременни технически средства и на множество чужди езици, за хора от различни възрасти;

6) Сградата на Художествената галерия в Русе се нуждае от капитален ремонт. Галерията поддържа 4 зали с постоянни експозиции „Изобразително изкуство 20 – 30 г. на XX век, „Художници-основатели на Русенска художествена галерия“, „Изобразително изкуство 70 – 80 гг. на XX век, „Иконата преди и сега“, така също 2 зали за гостуващи изложби, които се сменят на всеки две седмици. Художествена галерия – Русе има утвърдени събития с международен характер като Биенале на миниатюрата и изложби в рамките на Мартенски музикални дни. В бъдеще е редно да се отчита и посещението в други две музейни експозиции – тези на Русенския университет и на Русенската митрополия, които също привличат туристи (от конгреси и конференции, хора със специален интерес);

7) Музейната експозиция в град Бяла постепенно се трансформира от обвързана строго с руско-турската война в общоисторическа, според решение на общинския съвет в града. За целта са нужни нови помещения за експозиционни площи, като съществуващата експозиция се запази;

8) Музеят на „Филип Тотю“ в Две могили има нужда от обновяване и постоянно работно време.

9) Музеят в Новград, община Ценово, се нуждае от нов експозиционен план и обновяване на експозицията.

Развитие на фестивален и събитиен туризъм

10) Необходима е подкрепа от извънградските фестивали, които се развиват успоредно с утвърждаване на форми на местна идентичност, произлизаща от места и местни начини на живот. С приоритет са събитията, които акцентират върху нематериалното културно наследство, както и върху местни форми на храни и хранене, биологична фермерска продукция;

11) Развитие и популяризиране на музикалния туризъм. Русе е домакин на един от най-престижните международни музикални фестивали за класическа музика – Мартенски музикални дни, за чието участие пристигат доказани имена от Европа и света. Държавна опера – Русе, със своята изключително богата и разнообразна

програма от класически оперни постановки, оперети, мюзикъли, балетни спектакли /класически и съвременен танц/, камерни концерти и образователни лектории е също един от обектите с неразвит до сега потенциал. Често на нейна сцена гостуват артисти, солисти и музиканти от световните музикални сцени, които допълнително биха привлекли туристи - меломани, които следват своите любимци. Образователните лектории, съобразени с учебната програма и поднесени по атрактивен и забавен начин, също са с потенциал да акумулират туристи от страната. Русе е с едновековни музикални традиции и именно заради тях и наситения си музикален живот се слави като музикалната столица на България. Популяризирането на тези й качества следва са се превърне в една от целите на настоящата стратегия.

Развитие на еко туризъм:

12) Природният парк „Русенски Лом“ се нуждае от мрежа съмишленици, които да го подкрепят в начинанията му – налице е богат потенциал. Съществува потенциал за провеждане на турове за любители на птици, организиране и обезопасяване на места за катерене. Паркът има леглова база и експозиционен център, които не функционират.

13) Западен парк „Приста“ в момента е загубил своето предназначение и не се ползва функционално, загубена е връзката му с река Дунав, спортните терени са занемарени. Но мястото има значим потенциал, който трябва да се развие.

14) Изграждане на експозиция, обвързана с рибарството в с. Бръшлен, Община Сливо поле, както и на прилежаща към обекта туристическа инфраструктура.

15) Реализиране на проект за превръщане на една или повече от спрените от експлоатация открити кариери за кварц-каолинова суровина в землището на град Ветово, общ. Ветово, в атрактивен музей на открито, чрез който да бъдат представени по уникален начин геоложкото развитие и строеж в региона

Развитие на вело-туризъм

16) Значима инвестиция за Дунавски туристически район и Р България като цяло е развитието на участъците, прилежащи към Европейски маршрут ЕвроВело 6 (Атлантик – покрай река Рона – река Дунав – Черно море –3650 км. Българската част се явява продължение на сръбската (и алтернатива на румънската), а след гр. Силистра преминаващ в Румъния към делтата на река Дунав.

Развитие на кулинарен туризъм

17) Като ниша за бъдещо развитие се отчита липсата към момента на типични за региона ястия, които, ведъж разработени, чрез своята популярност и реклама биха

могли да привличат посетителски интерес, обогатявайки преживяванията на избралите като дестинация област Русе

Развитие на къмпинг туризъм

18) Къмпингуването притежава потенциал за развитие. Това е една особено популярна възможност за любителите на приключенски туризъм, за тези които обичат природата и търсят близък контакт с нея. Къмпингуването би имало мултиплициращ ефект при провеждането на регати и др. водни събития. Това от своя страна е ефективен лост за обръщане на град Русе към р. Дунав.

Ценова политика

Разходите на туристите могат да бъдат разделени на разходи за транспорт, настаняване, хранене и входни такси в туристически обекти.

Затруднения срещат чуждестранните туристи, които използват летище Букурещ, тъй като няма достатъчно възможности за директен обществен транспорт до Русе и това оскъпява пътуването или го удължава.

В град Русе цените на хотелското настаняване варират според категорията на местата за настаняване и са сравними с основната конкурентна дестинация – Велико Търново.

Налице са множество заведения за обществено хранене, както и добре развита магазинна мрежа, която позволява на туристите да изберат желан от тях вариант на хранене.

Цените за достъп до музейните експозиции и туристическите атракции са ниски и приемливи, като е осигурена възможност за екскурзовод. Входът за част от атракциите в областта е безплатен.

Дистрибуция и реклама

Актуалното състояние на туристическия продукт, в т.ч. реклама и дистрибуция, демонстрира слабости, които предпоставят ниската заетост на легловата база, ниска средна продължителност на престоя, ограничени приходи от туризма и съответно ниска ефективност като цяло от туристическото развитие.

Достигането до потребителите зависи от начина, по който те търсят информация за продукта. Различията в поколенията влияят на избора на дестинация и начина на комуникация с потребителите.

Туристическият продукт на област Русе се промотира чрез медиите, сайтовете на общините, включително социалните медии, туристическите информационни центрове,

рекламни материали и участие в туристически изложения - в Букурещ, София и Русе. Русенското изложение „Уикенд туризъм“ е един от големите туристически форуми у нас. На него участват както български, така и румънски фирми, като целта е засилване на бизнес контактите между двете държави. Община Русе разпространява рекламен видеоклип.

Регионалният исторически музей също използва уеб сайт, за да предоставя информация на туристите.

Местата за настаняване и хранене използват уеб сайтове и онлайн търговски услуги, за да достигнат до клиентите.

SWOT МАТРИЦА

Анализ на вътрешната среда

Силни страни

1. Областен център – един от петте най-големи градове в България.
2. Природни дадености – река Дунав, местността Липник, остров Батин, Дойчов остров, природен парк „Русенски Лом“, пещера Орлова чука, Защитена местност „Калимок-Бръшлен“ – предлагащи възможности за развитие на алтернативен туризъм (еко, селски, ловен, приключенски).
3. Множество обекти от световно и национално значение – историческо наследство, свидетелстващо за културен и търговски разцвет в древността, Средновековието, Възраждането и новата българска държава (Ивановски скални църкви, Национален археологически резерват „Червен“, Сексагинта Приста, манастир „Св. Д. Басарбовски“, голям брой музеи, Катедрален храм „Света Троица“, Моста на Колю Фичето, Паметника на Панайот Волов, Георги Икономов и Стоян Ангелов.
4. Териториална близост между културно-историческите и природните обекти с възможност за разнообразни комбинации на предлаганите крайни туристически продукти.
5. Академичен център – лидер в работата по международни проекти у нас, в който се осъществява мениджърско обучение.
6. „Русе – град на свободния дух“.
7. Бизнес среда, провокираща интереса на чужди инвеститори в различни индустрии.
8. Наличие на значителен брой туроператорски фирми, опериращи на територията на областта.
9. Добре развити здравни грижи (две университетски болници), поддържани хигиенни условия.
10. Удобства за пешеходците – най-дългата търговска улица в България, крайбрежна алея, паркове.
11. Традиционни трансгранични контакти с организации (бизнес, публични, неправителствени) от Румъния .
12. Маршрутът „Пътят на римските императори“ и „Дунавският път на виното“ – част от мрежата на европейските културни маршрути, която включва римската крепост Сексагинта Приста.
13. Ниски цени на предлаганите стоки и услуги.

14. Добра комуникационна и Интернет обезпеченост.

15. Развита артистична общност (опера, театър, куклен театър, училище по изкуствата и др.) – ценен ресурс при изготвяне и осъществяване на програми за посрещане на туристи.

16. Традиционно гостоприемство и добро отношение към туристите, ниски нива на престъпност, относително висока степен на сигурност.

17. Дунавска задруга на народните художествени занаяти.

18. Съвместен секретариат по приоритетна област 3 на Дунавската стратегия (ПО 3 „Култура и туризъм“).

19. Особености на местния климат.

Слаби страни

1. Местата за настаняване на туристи (хотели, хостели, къщи за гости и др.) – недостатъчни по брой, разнообразие и качество на предлаганата услуга (липсват хотели 5 звезди).

2. Изоставане в изграждането на модерна инфраструктура за провеждане на конгреси, конференции, изложения и други делови събития.

3. Ограничен достъп за хора с увреждания.

4. Човешкият фактор – недостиг на млади, квалифицирани в сферата на туризма, кадри. Текучество на персонала.

5. Ниска инициативност на местния бизнес

6. Недостатъчно развита транспортна инфраструктура (остаряла жп линия, претоварена пътна мрежа, затворено летище), изолираща Североизточна България от други традиционни туристически центрове като Велико Търново и Варна.

7. Ниска средногодишна заетост на легловата база.

8. Липса на задълбочени маркетингови проучвания, както и на актуална информация за характеристиките на туристите, посещаващи областта.

9. Слабо маркетиране на концерти, фестивали и традиционни русенски / български празници с потенциал да привличат туристи.

10. Скромно присъствие в календара на събитията в България

11. Липса на комплексен туристически продукт, ангажиращ едновременно усилията на местната власт и бизнеса.

12. Неизползван потенциал на е-маркетинга, особено в дунавските държави и най-вече в Букурещ.

13. Ниска популярност на винения туристически продукт (винарски изби „Левент“, „Седем поколения“, Нисово, Две могили и др.)

14. Слаб контрол на дивечовъдната дейност – занижени грижи, проблеми при възпроизводството на дивечовите популации, бракониерство.

15. Липса на местна кухня и традиционна храна

Анализ на външната среда

Благоприятни възможности

1. Нарастващ брой кораби с чуждестранни туристи, акостиращи ежегодно на русенското пристанище.

2. Събуждане инвестиционния интерес на водещи чужди туристически компании.

3. Милионен град в непосредствена близост.

4. Липса на визи за туристи от Европейския съюз и облекчени визови режими за държави извън ЕС.

5. Увеличено свободно време вследствие на новите технологии и промените в стила на живот.

6. Тенденция за увеличаване на пътуванията в близост до дома.

7. Нарастващо влияние на технологиите в управлението на туристическия бизнес и в потреблението на туристическия продукт.

8. Предлагане на съвместни туристически продукти с Област Гюргево и румънски туроператори (например общи маршрути с обекти от двете страни на р. Дунав).

9. Нарастваща популярност на специализираните видове туризъм в съчетание с реални възможности за развитие на алтернативни форми на туризъм (яхтен, винен, къмпинг, велосипеден, приключенски и др.).

10. Стартиране на Единната система за туристическа информация (ЕСТИ) от 1-ви септември 2019 г. Развитие на туристически услуги с помощта на проекти, финансирани от ЕС.

11. Относителна стабилност на финансовата система в регионален и глобален аспект.

12. Ниски лихви по кредитите, провокиращи инвестиционен интерес от страна на местния бизнес.

13. Съгласуваност на туристическите политики у нас с международни пактове, конвенции и други инструменти за регулиране на международната туристическа дейност.

14. Най-актуалната тенденция за „прекомерен“ туризъм (overtourism)

Заплахи

1. Свиване на туристическите потоци в глобален аспект поради неблагоприятни международни събития и процеси (тероризъм, миграция, войни).

2. Неблагоприятни климатични промени.

3. Екологични замърсявания.

4. Застаряване на населението и обезлюдяване на селата.

5. Нарастване дела на млади хора, избиращи да работят и да се развиват извън България.

6. Нарастване на очакванията и изискванията както на българските, така и на чуждите туристи.

7. Слаба координация между институциите на държавната и местната власт, имащи отношение към туризма.

8. Нисък индивидуален индекс за приоритизацията на туристическия сектор от страна на държавата (92-ро място от 136 държави според Travel&Tourism Competitiveness Index на Световния икономически форум).

СТРАТЕГИЧЕСКА РАМКА

Въз основа на демографските и икономическите характеристики, на изготвения анализ на текущото състояние на средата за развитие на туризма, както и на коментираните възможности за бъдещо развитие на част от туристическите продукти с потенциал в 8-те общини на област Русе биха могли да бъдат изведени следните заключение и насоки:

- Географското разположение, климатът и природните ресурси са отлична база и добра предпоставка за развитието на туризъм във всичките му направления;
- Културно-историческото наследство на територията на област Русе е изключително богато и в същото време в голямата си част остава социално изключено, като тенденцията закономерно се отчита в по-малките общини;
- създаваща относителни различия в туристическата инфраструктура се наблюдават както в рамките на една община, така и между общините в област Русе;
- Местата за настаняване в област Русе са неравномерно териториално разпределени с концентрация в областния град;
- затруднен достъп до финансиране и слаба инвестиционна активност в туризма на територията на общините в област Русе с изключение на областния град;
- Липса на единна база данни за туризма за нуждите на потребителите и заинтересованите страни;
- Информационната обезпеченост за туристическите дестинации и специализирани видове туризъм в област Русе е локална, непълна и, понякога, неактуална;
- Изведена е необходимост от преодоляване на дефицити в онлайн представянето на местните дестинации и предлагането им в мрежа от туристически продукти;
- Затруднена транспортна достъпност до туристическите атракции на територията на областта;
- Недостатъчно и/или некачествени означения за туристическите обекти;
- Ограничен е достъпът за хора с увреждания;
- Недостиг на квалифицирани кадри в туризма, значително текучество на персонал;
- Недостатъчно и неефективно сътрудничество между общините, сдруженията, туристическите информационни центрове, туристическите организации, образователните институции и бизнеса в областта на туризма;

- В създадените организации на управление на туристическите райони не членуват всички общини на територията на област Русе, което би могло да повлияе на устойчивото развитие на туризма в областта;
- Устойчивото развитие на туризма в общините се свързва с устойчивото използване и съхранение на природните ресурси, с реализация на финансови постъпления в местните общности под формата на инвестиции за изграждане и поддържане на туристическа и техническа инфраструктура, с развитие на местния бизнес чрез създаване на възможности за развитие на посетителския поток и туризма, както и с реализация на допълнителни приходи за местното население чрез алтернативна заетост в съответни форми туризъм и съпътстващите ги дейности.

В контекста на гореизложеното, следната стратегическа рамка е очертана с оглед активизиране на туристическия потенциал на областта:

ВИЗИЯ

ОБЛАСТ РУСЕ: УТВЪРДЕНА ТУРИСТИЧЕСКА ДЕСТИНАЦИЯ В ДОЛЕН ДУНАВ.

МИСИЯ

Облагородяване на средата за устойчиво развитие на туристическия потенциал на дестинацията и създаване на богата палитра от качествени туристически продукти чрез разгръщане на културното наследство, местния фолклор и традиции, природните дадености и други видове алтернативни преживявания, внедрявайки ИКТ способи за по-добър маркетинг въз основата на установено партньорство между широк кръг заинтересовани страни в сектор туризъм.

ЦЕЛ

Устойчиво развитие на туризма в Област Русе.

ПРИОРИТЕТ 1: СЪЗДАВАНЕ НА УСЛОВИЯ ЗА РАЗВИТИЕ И ПОДДЪРЖАНЕ НА БЛАГОПРИЯТНА ОКОЛНА И КОНКУРЕНТНА БИЗНЕС СРЕДА ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА УСТОЙЧИВ ТУРИЗЪМ

Стратегическа цел 1. Провеждане на политики за подобряване на околната и бизнес средата в туристическия сектор

Мярка 1.1.1. Развитие на институционалния капацитет чрез участие в специализирани обучения и различни форуми за обсъждане на въпросите в сферата на туризма

Дейност 1.1.1.1. Насърчаване и подпомагане обмяната на информация между заинтересованите страни в туристическия сектор за предстоящи, регулярни и/или специфични форуми по въпросите на туризма

Дейност 1.1.1.2. Участие на Община Две могили в международни, национални и регионални туристически форуми (изложения, борси, семинари)

Мярка 1.1.2. Усъвършенстване на провежданите политики в областта на туризма, отчитайки промените в климата, променящите се потребности на потребителите и новите тенденции в туризма на международно ниво

Дейност 1.1.2.1. Предвиждане изграждането на соларни паркинги за електромобили

Мярка 1.1.3. Извършване на мероприятия за подобряване на качеството на туристическия продукт

Дейност 1.1.3.1. Разработване на интегриран туристически продукт с лого и мото на дестинацията

Дейност 1.1.3.2. Разработване на конкретни туристически пакети за туристическия продукт според целевата група и типа отдих- селски туризъм, екотуризъм, културно-исторически, фестивален и събитиен туризъм в еднодневни програми, уикенд програми, седмични програми

Дейност 1.1.3.3. Съхраняване на традиционните дейности в селското стопанство и предлагането им като атракция на туристите - производство и дегустация на натурални месни и млечни продукти, добиване на мед, варене на ракия, винопроизводство, отглеждане на зеленчуци и т.н.;

Дейност 1.1.3.4. Продължаване и разширяване на традиционните културни събития, мероприятия и фестивали, провеждани на територията на община Бяла.

Дейност 1.1.3.5. Реконструкция на покрив и ремонт на хижа „Орлова чука”, реконструкция на заслона за туристи;

Дейност 1.1.3.6. Продължаване и разширяване на традиционните културни събития, фолклорни събори и фестивали, провеждани на територията на община Две могили.

Дейност 1.1.3.7. Взаимодействие с представители на туристическия бизнес за провеждане на обучения и семинари, свързани с ефективно управление на ресурсите и опазване на околната среда;

Дейност 1.1.3.8. Презентация на възможностите за целогодишен туризъм в Община Русе пред широка публика по време на местни и международни туристически борси и изложения;

Дейност 1.1.3.9. Организиране на фестивали с цел популяризирането на уникалните местни туристически продукти

Мярка 1.1.4. Насърчаване на опазването на околната среда, ефективното управление на ресурсите и прилагането на мерки за адаптация към климатичните промени

Дейност 1.1.4.1. Изграждане и поддържане на велоалея Две могили Пещера Орлова чука;

Дейност 1.1.4.2. Благоустрояване терена около пещера Орлова чука;

Дейност 1.1.4.3. Туристическа пътека за ограничаване достъпа, опазване на фауната, цветовото аникиране и интерпретация на пещера Орлова чука.

Мярка 1.1.5. Насърчаване на развитието на републиканката и общинска инфраструктура

Дейност 1.1.5.1. Основен ремонт и реконструкция на общински път №RSE 3084 / път III-501- пещера Орлова чука от км.0+000 до км 3+981.08/ в землището на с. Пепелина

Дейност 1.1.5.2. Ускоряване на процесите по изграждане на автомагистрала Русе-Велико Търново

Мярка 1.1.6. Насърчаване на инвестициите в доразвиване на съществуващата и изграждане на нова, прилежаща към туристическите продукти, инфраструктура за подобряване достъпността, безопасността и привлекателността на туристическите обекти

Дейност 1.1.6.1 Подобряване на туристическата инфраструктура, достъпа до Моста на Колю Фичето над река Янтра при гр. Бяла и възможности за неговото експониране;

Дейност 1.1.6.2. Паркоустройство, облагородяване и адаптиране на парковото пространство в двора на Историческия музей – град Бяла за по-добра достъпност и проходимост и осигуряване на приятно пребиваване на туристите, посетили обекта.

Дейност 1.1.6.3. Реконструкция на път от брега на р. Дунав до път II-21, преди с. Бръшлен (част от маршрута Евро Вело 6), включително маркировка, обозначителни табели, парапети.

Дейност 1.1.6.4. В дългосрочен план да се предвидят и обособят обществени тоалетни в различни точки на града, с цел обезпечаване нуждите на гражданите и туристите

Дейност 1.1.6.5. Да се изгради обществен паркинг в района на бул. „Придунавски“ с цел обезпечаване нуждите на гражданите и гостите на града, посещаващи различните заведения, места за настаняване, туристически обекти /„Къщата на Калиопа“, „Баба Тонка“ и „Къщата-музей на Захари Сттоянов“ и административни сгради в района/

Дейност 1.1.6.6. Изграждане на туристическата инфраструктура за подобряване на достъпа до паметника на Хаджи Димитър и Стефан Караджа при с. Новград, общ. Ценово

Дейност 1.1.6.7. Изграждане на инфраструктура до Римски кастел "Ятрус" и реставрация на кастела

Дейност 1.1.6.8. зграждане на летен амфитеатър за провеждане на културни мероприятия в с. Ценово

Мярка 1.1.7. Подобряване на достъпността на дестинацията, в т.ч. създаване на условия за достъп на хора с увреждания

Дейност 1.1.7.1. Изграждане на панорамен асансьор до входа на пещера Орлова чука

Дейност 1.1.7.2. Подобряване достъпността до сгради с културна и туристическа насоченост на хора с увреждания чрез изграждане на специализирана инфраструктура, включително рампи за инвалидни колички, специално пригодени тоалетни, достъпен градски транспорт и др.

Мярка 1.1.8. Подобряване на условията за сигурност и безопасност на туристите

Дейност 1.1.8.1. Наблюдение на туристическата инфраструктура чрез изградените средствата за видеонаблюдение в централната градска част и превенция и контрол чрез служба КООРС

Мярка 1.1.9. Развитие на човешките ресурси в туристическия сектор, в т.ч. кадрово обезпечаване на сектора с млади хора, владеещи чужди езици

Дейност 1.1.9.1. Осигуряване на подходящо обучение на персонала, работещ в подкрепяните атракции за Моста на Колю Фичето

Дейност 1.1.9.2. Осигуряване на професионално и езиково обучение на персонала, работещ в туристическите обекти на територия на Община Две могили;

Дейност 1.1.9.3. Практики на ученици от Професионална гимназия по туризъм в туристическите информационни центрове в областта и реалното им включване в процеса на комуникация с чуждестранните и български туристи;

Дейност 1.1.9.4. Дейности по развитието и задържането на младите кадри, завършващи професионалната гимназия по туризъм в Русе и включването им в реални инициативи и дейности;

Дейност 1.1.9.5 Създаване на събития за съвместна изява на подрастващите кадри и представители на местния бизнес

Дейност 1.1.9.6. Осигуряване на подходящо професионално и езиково обучение на персонала, зает в туристическите обекти в област Русе

Мярка 1.1.10. Насърчаване на инвестициите в туризма и осигуряване на институционална подкрепа при кандидатстване за финансиране с европейски средства

Дейност 1.1.10.1. Оказване на институционална подкрепа, ако е приложимо, при кандидатстване за финансиране с европейски средства

Дейност 1.1.10.2. Организационно обезпечаване на информационни срещи за представяне на актуални възможности за финансиране на проектни предложения с европейски средства в областта на туризма

Мярка 1.1.11. Насърчаване на иновациите в туризма

Дейност 1.1.11.1. Интегриране на интернет и компютърните технологии чрез създаване на мобилно приложение и интернет портал, представящ туристическите дадености на областта.

Дейност 1.1.11.2. Провеждане на регионални, национални и международни конференции за иновации в туризма с домакин област Русе.

Стратегическа цел 2. Подобряване на взаимодействието между институциите и организациите на областно и общинско ниво (държавен и частен сектор), отговорни за развитието на туризма

Мярка 1.2.1. Повишаване на ефективността на взаимодействието на областно и общинско ниво

Дейност 1.2.1.1. Включване на туристическите обекти на територията на Община Две могили в туристически маршрути по поречието на река Русенски лом

Дейност 1.2.1.2. Следване на зададената от областната стратегия рамка от общините, отчитайки спецификата на съответната административна единица;

Дейност 1.2.1.3. Създаване на работни групи за отчитане интересите на заинтересованите страни при решаване на възникнали проблеми.

Дейност 1.2.1.4. Създаване на уеб-базиран събитиен календар за споделено ползване от всички пряко заинтересовани страни в сферата на туризма в област Русе.

Мярка 1.2.2. Насърчаване на междуобщинското сътрудничество

Дейност 1.2.2.1. Създаване на общи продукти и съвместна презентация на региона;

Дейност 1.2.2.2. Партньорство по съвместни проекти

Мярка 1.2.3. Създаване на Туристически информационни центрове, където такива липсват

Дейност 1.2.3.1. Създаване на информационен посетителски пункт в Исторически музей- град Бяла, Община Бяла.

Дейност 1.2.3.2. Създаване на Туристически информационен център в Община Две могили.

Мярка 1.2.4. Създаване на добри практики на сътрудничество и координация с туристическите агенции и оператори на територията на област Русе

Дейност 1.2.4.1. Подобряване на сътрудничеството между публичния сектор и туристическия бранш чрез различни инициативи

Стратегическа цел 3. Развитие на трансграничните взаимоотношения

Мярка 1.3.1. Насърчаване на трансграничното участие в заседания на Постоянната комисия в областта на културата и туризма към Областния управител на Област Русе

Дейност 1.3.1.1. Приемане на ежегодни индикативни програми за дейността на Постоянната комисия в областта на културата и туризма към Областния управител на Област Русе съгласувани с Окръжен съвет Гюргево, Румъния чрез активната подкрепа и сътрудничество на Асоциация Еврорегион Данубиус

Дейност 1.3.1.2. Насърчаване на преговорите между българските и румънски общински и областни/окръжни администрации за реализиране на съвместни проекти по Трансграничната програма за сътрудничество България – Румъния.;

Мярка 1.3.2. Създаване на партньорства с туристически организации и медии в частния сектор от Окръг Гюргево и КълърашРумъния и извън тях

Дейност 1.3.2.1. Организиране на срещи в началото на годината и в навечерието на фестивали и изложения на: медии, туроператори, бизнесмени от двете страни на Дунава

Дейност 1.3.2.2. Изграждане на туристически център в с. Караманово, община Ценово

ПРИОРИТЕТ 2: РАЗВИТИЕ НА КОНКУРЕНТОСПОСОБЕН ТУРИСТИЧЕСКИ СЕКТОР

Стратегическа цел 1. Подобряване на фирмените ресурси за повишаване на конкурентоспособността на туристическата индустрия

Мярка 2.1.1. Подобряване на индивидуалното фирмено представяне и реклама

Дейност 2.1.1.1. Създаване на 10-минутен рекламен туристически филм за обект „Мост на Колю Фичето“.

Дейност 2.1.1.2. Идентифициране на ниши за представяне на общините от Област Русе в национални и регионални медии.

Дейност 2.1.1.3. Участие на Община Русе в Международни туристически изложения в България и чужбина, както и други туристически форуми и срещи;

Дейност 2.1.1.4. Популяризиране на местата за настаняване, хранене и развлечение чрез Туристически информационен център - Русе

Мярка 2.1.2. Предоставяне на подкрепа за участие в местни, областни и международни събития и изложения

Дейност 2.1.2.1. Предоставяне на възможност на представители на хотелиери, туроператори, туристически агенции, ресторантьори, винопроизводители, браншови организации, транспортни фирми и др., свързани с туристическия бизнес за участие в местни туристически изложения и други събития и инициативи

Дейност 2.1.2.2. Организиране и провеждане на Международен пленер по графика в Туристически информационен център в с.Бръшлен като продължаващо събитие с участници и от Румъния, създаване на галерия с предоставените творби на български и румънски художници- графици, организиране на съвместни изложби на

авторите, участници в пленера в културни институти и обществени галерии и сгради в България и Румъния

ПРИОРИТЕТ 3: ПОЗИЦИОНИРАНЕ НА ОБЛАСТ РУСЕ КАТО ТЪРСЕНА ТУРИСТИЧЕСКА ДЕСТИНАЦИЯ В ДОЛЕН ДУНАВ

Стратегическа цел 1. Поглед към р. Дунав

Мярка 3.1.1. Осигуряване и подобряване достъпа до защитените територии и островите по р. Дунав чрез изграждане на подходяща инфраструктура

Дейност 3.1.1.1. Планиране и изграждане на инфраструктурна мрежа за електрически велосипеди под формата на Е-станции по Дунав, както и разработване на мрежа от така наречените „природни маршрути“, които свързват природните забележителности, местата за закупуване на местни продукти, туристическите забележителности в региона и е-центровете/е-станциите

Дейност 3.1.1.2. Закупуване на специализирани машини/техника и оборудване за повишаване достъпността и мобилността до защитена местност „Калимок – Бръшлен“ , Натура 2000 и поддръжка на изградената инфраструктура.

Мярка 3.1.2. Подобряване достъпа до р. Дунав

Дейност 3.1.2.1. Ремонтни и освежителни дейности по крайбрежните части на Русе;

Дейност 3.1.2.2. Осигуряване и подобряване достъпа до р. Дунав чрез изграждане/ реконструкция на транспортната инфраструктура.

Мярка 3.1.3. Изграждане на дребномащабна туристическа инфраструктура и атракции по поречието на р. Дунав

Дейност 3.1.3.1. Създаване на сезонен туристически информационен център в кейовата зона на гр. Русе, който да спомогне за по-доброто информационно обслужване на туристите, пристигащи в Русе с корабите, извършващи круизни пътувания по поречието на река Дунав;

Дейност 3.1.3.2. Развитие на дейността на съществуващите туристически информационни центрове с възможност за предлагане на сувенири, билети за събития и концерти и др.

Дейност 3.1.3.3. Изграждане на дребномащабна туристическа инфраструктура и атракции по поречието на река Дунав – паркинг за каравани и палатки, атракционни съоръжения на открито;

Дейност 3.1.3.4. Изграждане на зона за отдих, спорт и развлечения в с. Бръшлен чрез изграждане на многофункционално спортно игрище върху изкуствена настилка

Мярка 3.1.4. Създаване на условия за къмпингуване и развитие на мрежа от почивни бази по поречието на р. Дунав

Дейност 3.1.4.1. Изграждане на къмпинг със зона за отдих (беседки, катерушки, пейки), включително водоснабдяване, ел. осветление, санитарни възли -(баня и тоалетни) – с. Ряхово.

Мярка 3.1.5. Обособяване на паркинг места в съответствие с изискванията за екологосъобразност

Дейност 3.1.5.1. Изграждане паркинг за каравани и палатки, атракционни съоръжения на открито; с. Ряхово;

Стратегическа цел 2. Развитие на нови и усъвършенстване на стари туристически продукти за подобряване на преживяването на туристите в дестинацията

Мярка 3.2.1. Доразвиване на туристическите атракции в област Русе

Дейност 3.2.1.1. „Консервация и Реставрация на Моста на Колю Фичето над река Янтра при гр. Бяла и прилагане на мерки за осигуряване на инженерна и туристическа инфраструктура за достъп, експониране и социализация на културната ценност“;

Дейност 3.2.1.2. „Реставрация и адаптация на Исторически музей в УПИ I-531, кв. 45, гр. Бяла, Обл. Русе“.

Дейност 3.2.1.3. Развитие на спомагателна инфраструктура (указателни табели, специализирано оборудване);

Дейност 3.2.1.4. Обучение на персонала, работещ в туристическите атракции;

Дейност 3.2.1.5. Извършване на маркетингови дейности по осведомяването на посетителите за културно-историческото наследство на Русе и региона;

Дейност 3.2.1.6. Реставрация на етнически музей в с. Новград, общ. Ценово

Мярка 3.2.2. Създаване на свързани туристически продукти, в т.ч. междуобщински туристически маршрути

Дейност 3.2.2.1. Разширяване и превод на Туристически пътеводител за област Русе с участието на всички общини;

Мярка 3.2.3. Развиване на слабо познати туристически дестинации в област Русе

Дейност 3.2.3.1. Облагородяване, възстановяване на прилежаща инфраструктура, зелени пространства, паркове и цветни алеи на терените, в които са

разположени останалите паметници, отразяващи историята на град Бяла и населените места в общината.;

Дейност 3.2.3.2. Маркетингови дейности по популяризиране на слабо познати дестинации с туристически потенциал в Област Русе

Дейност 3.2.3.3. Реализиране на проекти за реализирането на туристическия потенциал на слабо познатите дестинации в Област Русе

Дейност 3.2.3.4. Проучване на възможности за развитие на туризъм по поречието на р. Малки Лом – в това число да се възстанови съществуващата пътна връзка. Да се почисти и подържа чисто коритото на реката. Да се създаде концепция за облагородяване и развитие на туризма между селата Сваленик и Нисово. Има скална църква в близост до с. Нисово, която може да бъде популяризирана. Изграждане на заслони за почивка.

Мярка 3.2.4. Усъвършенстване на доминиращите и приоритетните туристически продукти

Дейност 3.2.4.1. Създаване на условия за развитие на конкурентноспособна недвижима културна ценност Археологически резерват „Скални църкви – с. Иваново", която е със „световно значение" – вписана в списъка на културното наследство ЮНЕСКО чрез превръщането й в туристическа атракция, способна да привлече значителен брой туристи

Мярка 3.2.5. Създаване на нови музеи

Дейност 3.2.5.1. Преустройство на сграда, предназначена в миналото за детска градина /нефункционираща/ в момента, в Многофункционален културно-образователен център – Филиал на Исторически музей- град Бяла, Община Бяла, намираща се в центъра на квартал гара Бяла;

Дейност 3.2.5.2. Проучване на възможностите за създаване на условия за посещение (музей на открито) на старите кариери за добив на кварц-каолинова суровина в покрайнините на град Ветово

Дейност 3.2.5.3. Преустройство на Бившето военно поделение в град Ветово и създаване на туристически продукт на негово място

<u>Стратегическа цел 3.</u> Оползотворяване на възможностите за развитие на разнообразни форми на туризъм

Мярка 3.3.1. Развитие на велосипеден туризъм

Дейеност 3.3.1.1. Изграждане на велосипедна инфраструктура по маршрута на "Евро Вело 6" / "Дунав Ултра" през Област Русе

Дейност 3.3.1.1.а. Изграждане на велосипедна инфраструктура по маршрута на "Евро Вело 6" / "Дунав Ултра" през Област Русе - част Ряхово-Бръшлен

Дейност 3.3.1.1.б. Изграждане на безопасно велосипедно и пешеходно пресичане на път I-5 Русе-Бяла

Дейност 3.3.1.2. Изграждане на велосипедна инфраструктура към местни зони за отдих в Община Русе - направление Русе - с. Николово (лесопарк Липник)

Дейност 3.3.1.3. Изграждане на велосипедна инфраструктура към местни зони за отдих в Община Русе - направление Русе - парк Приста

Дейност 3.3.1.4. Изграждане на велосипедна инфраструктура към местни зони за отдих- направление р. Русенски Лом: Русе - Природен парк Русенски Лом

Дейност 3.3.1.5. Изграждане на велосипедна инфраструктура към местни зони за отдих в Община Бяла и Община Ценово - направления: Бяла - Лесопарк "Беленска гора" и Бяла - поречието на р. Янтра

Дейност 3.3.1.6 Меки мерки - популяризиране на велосипеден туризъм

Дейност 3.3.1.7. Оползотворяване на благоприятните възможности за развитие на велосипеден туризъм в Община Бяла, в т.ч. изграждане на велоалеи за свързване на града с Лесопарк „Беленска гора“ и развитие на вело маршрут по поречието на р. Янтра.

Дейност 3.3.1.8. Поддържане, развитие и промотиране на преминавашото през Община Две могили трасе от вело маршрут Дунав ултра - 732 км. по поречието на река Дунав до Черно море

Дейност 3.3.1.9. Популяризиране на велосипедния маршрут Евровело 6;

Дейност 3.3.1.10. Възстановяване на изоставени и асфалтиране на съществуващи черни пътища по дигите на р. Дунав, които да осигуряват безопасно движение на велосипеди и гледка към реката – в правомощията на Напоителни системи ЕАД;

Дейност 3.3.1.11. Предпроектно проучване и подробно описание на нуждите от пътеуказващи знаци за цялостно маркиране на маршрута, заедно с препоръки към плановете за организация на движението (ПОД и ГПОД), с които да се подобри безопасността на преминаващите велосипедисти в краткосрочен план – в правомощията на АПИ, КАТ, НПО;

Дейност 3.3.1.12. Маркиране на маршрута съобразно единен национален стандарт – в правомощията на съответния собственик на пътя;

Дейност 3.3.1.13. Проучване на търсенето на велосипеден туризъм чрез автоматизирани системи за мониторинг на велотрафика, анкетни проучвания - в правомощията на НПО, научни организации;

Дейност 3.3.1.14. Подобряване на условията за достъп на велосипедисти до туристическите забележителности, вкл. довеждаща инфраструктура, паркинги, места за почивка – в правомощията на съответните институциите, отговорни за туристическите забележителности, в т.ч. общини, администрации на природни паркове, министерства и др.

Мярка 3.3.2. Развитие на селски туризъм

Дейност 3.3.2.1. Насърчаване и подпомагане дейностите по разширяване на местата за настаняване.

Мярка 3.3.3. Развитие на събитиен и фестивален туризъм

Дейност 3.3.3.1. Провеждане на фестивал след откриване реставрацията на Моста на Колю Фичето над р. Янтра;

Дейност 3.3.3.2. Провеждане на традиционен фолклорен Събор на българската песен и танц през м. юни на Спортната арена в квартал гара Бяла;

Дейност 3.3.3.3. Провеждане на Фестивал на старата градска песен „Аз съм мома беленчанка“ на реконструирания открит градски басейн в Спортен комплекс в град Бяла;

Дейност 3.3.3.4. Традиционни вечери край градския басейн в Спортен комплекс - град Бяла

Дейност 3.3.3.5. Фолклорен фестивал „Жива вода” в района на Манастир „Света Марина” с. Каран Върбовка, Община Две могили;

Дейност 3.3.3.6. Събор на хърцоите, с. Кацелово, Община Две могили;

Дейност 3.3.3.7. Фестивал на етносите в с. Батишница, Община Две могили;

Дейност 3.3.3.8. Празник на плодородието в с. Чилнов, Община Две могили;

Дейност 3.3.3.9. Приоритизиране и промотиране на културните събития с национално значение, създаване на нови събития, за които има значим културен потенциал;

Дейност 3.3.3.10. Организиране и провеждане на „Рибен фест Бръшлен“ с участие на представители на Румъния

Дейност 3.3.3.11. Популяризиране на програмата на ежегодно провеждащия се международен фестивал „Мартенски музикални дни“ и програмата на Държавна опера – Русе. Ангажиране на туроператорите с цел привличане на туристи, почитатели на

класическата музика и естетика. Разработване на конкретни пакети, включващи индивидуални или групови посещения на концерти, спектакли, балетни постановки, детски и образователни програми;

Дейност 3.3.3.12. Провеждане на тематични събития с акцент върху нематериалното културно наследство, както и върху местни кулинарни традиции и биологични фермерски продукти в община Иваново: Децата на Поломието – празник под манастира /местен бит и култура/; Празник на Гъбата/ кулинарен фестивал, свързан. с местния бит и култура/; От Поломието до Дунав Заедно /Трансгранична традиция с акцент върху занаятите/;

Дейност 3.3.3.13. Провеждане на ежегоден фолклорен събор "Ценово пее и танцува" , с. Ценово месец септември

Дейност 3.3.3.14. Провеждане на ежегоден събор "Обичаите по нашенски", с. Новград, общ. Ценово;

Дейност 3.3.3.15. ФОРУМ – Свети Георги – духовен мост през Дунава; Еврорегион Русе-Гюргево с един покровител; Два града – един покровител

Мярка 3.3.4. Развитие на винен туризъм

Дейност 3.3.4.1. Промотиране на местни вина и продукти /Община Русе/

Мярка 3.3.5. Развитие на спортен туризъм

Дейности 3.3.5.1. Провеждане на традиционни спортни мероприятия и турнири в Община Бяла

Дейност 3.3.5.2. Ежегодно превеждане на дамско авторали

Дейност 3.3.5.3. Изграждане на нови спортни съоръжения

Дейност 3.3.5.4. Използване на популярни русенски спортисти с цел популяризиране на предстоящи спортни мероприятия

Дейност 3.3.5.5. Подкрепа за развитие на спортен туризъм чрез подпомагане организирането на Републиканско първенство по водомоторен спорт;

Дейност 3.3.5.6. Подкрепа за развитие на спортен туризъм чрез изпълнение на дейностите, заложени в спортния календар на Община Сливо поле;

Мярка 3.3.6. Развитие на туризъм за промоция на културното наследство, природните дадености и историческото богатство

Дейност 3.3.6.1. Подкрепа за развитие на културен туризъм чрез Изпълнение на дейностите , заложени в културния календар на община: Организиране на местен традиционен празник „Ритуала Нептун“, Организиране на Фолклорен празник "Греяна

ракия и зелева чорба от старовремската софра" в с. Бабово; Организиране на местен празник „Дядовден“ и др. – надграждане на традиционните празници

Мярка 3.3.7. Развитие на религиозен туризъм

Дейности 3.3.7.1. Създаване и популяризиране на общ туристически маршрут, който да обхваща религиозните храмове на територията на общината, включващ посещение на храм „Свети Вкмч. Пантелеймон“, църквата „Свети Георги”, манастир „Св. Преп. Петка Българска“ – с. Копривец

Дейност 3.3.7.2. Повишаване на посещаемостта и привлекателността на Катедрален храм „Св. Троица“ и Музеят на Русенска епархия

Дейност 3.3.7.3. Включване на Манастира „Света Марина” с. Каран Върбовка в общ туристически маршрут

Дейност 3.3.7.4. Създаване на маршрути за поклоннически туризъм;

Дейност 3.3.7.5. Повишаване на взаимните контакти между Букурещ, Букурещка архиепископия, Русе, Русенска митрополия за отбелязване паметта на светеца и организиране на поклоннически групи за посещаване на мястото където е живял - Басарбовския манастир и където се съхраняват неговите мощи - Катедрален храм "Св. св. Константин и Елена" - Букурещ

Мярка 3.3.8. Развитие на ловно-рибарски туризъм

Дейност 3.3.8.1. Мероприятия по подпомагане дейността на ловно-рибарските дружества

Мярка 3.3.9. Развитие на кулинарен туризъм

Дейност 3.3.9.1. Подкрепа за развитие на кулинарен туризъм на различните етноси: „Проучване и организиране на възстановка на празник „Гергьовден на етносите” и „Организиране празник на баклавата

Дейност 3.3.9.2. Развитие на град Русе като кулинарна столица на България. Налагане на град Русе като център на Дунавския регион, чрез изграждане на кулинарен бранд „Регионална кухня“. След като бъде изградено лого на бранда, същото може да се постави на всеки ресторант, предлагащ такава кухня.

Мярка 3.3.10. Развитие на приключенски туризъм

Дейност 3.3.10.1. Утвърждаване на Туристически информационен център с. Бръшлен като регионален лагер на скаути

Мярка 3.3.11. Създаване на условия за къмпингуване

Дейност 3.3.11.1. Изграждане на къмпинг със зона за отдих (беседки, катерушки, пейки), включително водоснабдяване, ел. осветление, санитарни възли -(баня и тоалетни) – с. Ряхово.

Стратегическа цел 4. Подобряване на управлението на маркетинга на дестинацията

Мярка 3.4.1. Разработка на стратегически маркетингови документи, в т.ч. брандиране на дестинацията

Дейност 3.4.1.1. Въвеждане, популяризиране и патентоване на уникално лого и мото, което да представя региона като привлекателна дестинация за целогодишен туризъм

Мярка 3.4.2. Проучване на възможностите, създаване на условия и дигитализация на дестинацията

Дейност 3.4.2.1. Дигитален маркетинг и реклама на обект „Мост на Колю Фичето“;

Дейност 3.4.2.2. Създаване на интерактивен музей в Исторически музей – град Бяла

Дейност 3.4.2.3. Разработване на мобилни приложения за популяризиране на туристически обекти и културни мероприятия на територията на област Русе;

Дейност 3.4.2.4. Включване на обектите, намиращи се в област Русе, като част от широкообхватни мобилни приложения с национален и международен обхват

Дейност 3.4.2.5. Разширяване присъствието в социалните мрежи и интернет

Дейност 3.4.2.6. Разпространяване на рекламно-информационните материали по електронен път чрез електронната туристическа платформа на Община Русе – visitruse.info

Мярка 3.4.3. Подобряване на функционирането на Туристическите информационни центрове и бюра в област Русе

Дейност 3.4.3.1. Разширяване спектъра на дейност, осъществяван от туристическите информационни центрове;

Дейност 3.4.3.2. Подобряване на професионалната квалификация на персонала;

Дейност 3.4.3.3. Актуализиране на установените контакти между Туристическите информационни центрове и туристическите агенции и туроператори

Мярка 3.4.4. Осъществяване на рекламно-информационни кампании

Дейности 3.4.4.1. Осигуряване на информация и публичност на туристическите обекти и в частност на Моста на Колю Фичето като атракция

ПРИОРИТЕТ 4: УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ДУНАВСКИ ТУРИСТИЧЕСКИ РАЙОН КАТО РАЗПОЗНАВАЕМА ТУРИСТИЧЕСКА ДЕСТИНАЦИЯ ЗА КУЛТУРЕН И КРУИЗЕН ТУРИЗЪМ

Стратегическа цел 1. Подобряване на условията за устойчиво развитие на Дунавски туристически район

Мярка 4.1.1. Разширяване на членската маса на Организацията за управление на Дунавски туристически район (ОУДТР) с нови членове от Област Русе ;

Дейност 4.1.1.1. Предприемане на действия за включване на Община Две могили като член на Организацията за управление на Дунавски туристически район

Дейност 4.1.1.2. Предприемане на действия за включване на Община Борово като член на Организацията за управление на Дунавски туристически район

Дейност 4.1.1.3. Предприемане на действия за включване на Община Бяла като член на Организацията за управление на Дунавски туристически район

Дейност 4.1.1.4. Предприемане на действия за включване на Община Ветово като член на Организацията за управление на Дунавски туристически район

Дейност 4.1.1.5. Предприемане на действия за включване на Община Иваново като член на Организацията за управление на Дунавски туристически район

Дейност 4.1.1.6. Предприемане на действия за включване на Община Ценово като член на Организацията за управление на Дунавски туристически район

Мярка 4.1.2. Популяризиране на ОУДТР сред потенциални нови членове и обществеността в Област Русе

Дейност 4.1.2.1. Организиране на информационни събития за популяризиране на туристическото райониране и ползите от членство в ОУДТР

Дейност 4.1.2.2. Д2: Участие на ОУДТР в рамките на регионални изложения и специализирани събития в областта на туризма

Мярка 4.1.3. Оказване на институционална и информационна подкрепа за осъществяване дейността на ОУДТР

Дейност 4.1.3.1. Създаване и поддържане на база данни/регистър за туризма в Област Русе

Мярка 4.1.4. Ползване на експертизата и възможностите на ОУДТР при изпълнението на Областната стратегия за устойчиво развитие на Област Русе 2020 – 2030

Дейност 4.1.4.1 Подпомагане на дейностите по мониторинг и актуализация на стратегията

Стратегическа цел 2. Насърчаване на сътрудничество между заинтересованите страни в Област Русе за развитие на интегриран туристически продукт в Дунавски туристически район и утвърждаване на областта като дестинация за културен и круизен туризъм

Мярка 4.2.1. Насърчаване на сътрудничеството между всички заинтересовани страни (публични власти, местен бизнес, организации на бизнеса, туристически информационни центрове, образователни институции**,** туристически дружества и други организации) за устойчивото развитие на туризъм в Област Русе

Дейност 4.2.1.1. Осъществяване на обмен на информация, стандарти и добри практики

Мярка 4.2.2. Насърчаване формирането на регионални туристически продукти

Дейност 4.2.2.1. Формиране на регионални туристически продукти в сферата на основната специализация на ОУДТР

Дейност 4.2.2.2. Формиране на регионални туристически продукти в сферата на разширената специализация на ОУДТР

Мярка 4.2.3. Насърчаване осъществяването на регионален маркетинг и реклама

Дейност 4.2.3.1. Разработване и прилагане на областна маркетингова стратегия

Дейност 4.2.3.2. Създаване на събитиен календар на общините в Област Русе с принос към общия събитиен календар на Дунавски туристически район

Дейност 4.2.3.3. Провеждане на маркетингови изследвания и проучвания на туристическия поток в областта и на анализи и прогнози за туристическото развитие

Мярка 4.2.4. Насърчаване на съвместното участие в туристически изложения и други специализирани туристически събития

Дейност 4.2.4.1. Участие на членове на ОУДТР от Област Русе в регионални и национални изложения//борси/събития

Дейност 4.2.4.2. Участие на членове на ОУДТР от Област Русе в международни изложения//борси/събития

ИЗПЪЛНЕНИЕ, МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА

В изпълнение на чл. 10, т. 1 от Закона за туризма кметовете на всяка от 8-те общини в област Русе на основание чл. 12, т. 1 разработват програма за развитие на туризма на територията на общината и подготвят отчета за нейното изпълнение. Всеки общински консултативен съвет по въпросите на туризма, създаден съгласно чл. 13, ал. 1 от Закона за туризма, разглежда програмите и отчетите и след одобрението им ги внася за приемане от общинския съвет. Въз основа на чл. 11, ал. 1 общинският съвет приема програма за развитие на туризма на територията на всяка община в съответствие с приоритетите на областната стратегия, маркетинговата стратегия на туристическия район и съобразно местните туристически ресурси и потребности. Стратегическите цели, приоритетите, мерки и дейности в Областната стратегията за устойчиво развитие на туризма в област Русе 2020-2030 се изпълняват чрез общинските програми за развитие на туризма. За изпълнение на общинската програма кметът на общината изготвя план за изпълнение на дейностите, свързани с управлението и развитието на туризма на местно ниво.

Съгласуваните и приети общински програми **се изпращат на областния управител**, както и отчетите за изпълнение на дейностите по програмата за развитие на туризма на територията на всяка от 8-те общини в област Русе**, в срок до една седмица след приемането им**. Въз основа на общинските планирани и реализирани дейности за развитие на туризма ще се осъществява проследяване на изпълнението през целия период на действие на областната стратегия.

В основата на гореизложеното, в началото на всяка следваща година ще се разработва и публикува **ежегоден мониторингов доклад за напредъка по изпълнение на заложените дейности** с оглед отчитане степента на постигнане на идентифицираните като ключови и важни за областта приоритети. Резултатите следва да бъдат публично достъпни за ползване от заинтересованите страни и широката общественост.

Общините, сдруженията, туристическите информационни центрове, туристическите организации, образователните и културни институции и бизнеса в областта на туризма, имащи отношение за изпълнението на Плана за действие към настоящата стратегия носят отговорност периодично да информират за настъпили промени в планираните дейности в хоризонт 2020-2030.

Планът за действие е отворен документ, който търпи актуализация при настъпила и обоснована необходимост от промяна от страна на изпълнителите на

планираните мероприятия по съответните приоритети и мерки. Достатъчно за тази цел е заинтересованата страна да информира с официално писмо Областния управител на област Русе за новите обстоятелства и намерения и да отправи конкретно предложение за допълнение и/или изменение в Плана за действие.

По всяко време Областният управител на област Русе може да изисква информация от общините, сдруженията, туристическите информационни центрове, културните институции, туристическите организации, образователните институции и бизнеса в областта на туризма за напредъка в тяхната работа с цел поетапно проследяване изпълнимостта на заложената в стратегия мисия.

КОМУНИКАЦИОНЕН ПЛАН ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ

Основните цели на комуникационната програма на Областната стратегия за устойчиво развитие на туризма в област Русе 2020 – 2030 г. са:

¬ да представи и популяризира сред широката общественост и заинтересованите страни резултатите, ползите и положителните ефекти от изпълнението на Областната стратегия;

¬ да спомогне за изграждане на обществена подкрепа към политиките на туризма.

Целевите групи на комуникационната програма са:

- Органи и институции на държавната и местната власт;
- Териториални структури на държавните органи и институции;
- Културни институти;
- Неправителствени организации;
- Туристически агенции и туроператори;
- Лидери на обществено мнение;
- Медии;
- Широката общественост.

Водещите принципи на комуникационната програма са:

- Целенасоченост;
- Прозрачност;
- Достъпност на информацията;
- Качество на информационните ресурси;
- Многообразие и ефикасност на използваните комуникационни канали и комуникационни средства;
- Ефективност на комуникационните послания
- Позитивност на комуникационните послания
- Широко междуобщинско и междусекторно партньорство, сътрудничество и екипност в комуникационния обмен.

Специфичните цели на комуникационната програма се очертават в следните посоки:

Специфична цел 1: Популяризиране на концептуалната рамка на Областната стратегия за устойчиво развитие на туризма и на предвижданите дейности.

Специфична цел 2: Регулярно публикуване на всяка нововъзникнала информация на официалната уеб страница на Областна администрация – Русе.

Специфична цел 3: До медиите се планира да бъде изпращана обобщена информация периодично в периода на действие на стратегията, а именно: при утвърждаването ѝ, при постигане напредък в реализацията на някои ключови за развитието на туризма дейности, при готовност с ежегодните мониторингови доклади.

Оперативното изпълнение на комуникационната програма ще бъде възложено на експерта за връзки с обществеността. За постигането на предвижданите в комуникационния план цели той ще бъде подкрепян и ще работи в тясно сътрудничество с експерта по въпросите на културата и туризма в Областна администрация Русе.

ПРИЛОЖЕНИЕ: План за действие, неразделна част от Областната стратегия за устойчиво развитие на туризма в област Русе 2020 – 2030.